

VARHAISKASVATUS JA KOIRA-AVUSTEINEN PEDAGOGIIKKA

Huoltajien ajatuksia

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Hämeenlinnan korkeakoulukeskus, sosionomikoulutus

syksy, 2020

Tuulia Heiskanen
Pia Reimavuo

Sosionomikoulutus
Hämeenlinnan korkeakoulukeskus

Tekijä	Tuulia Heiskanen, Pia Reimavuo	Vuosi 2020
Työn nimi	VARHAISKASVATUS JA KOIRA-AVUSTEINEN PEDAGOGIIKKA - huoltajien ajatuksia	
Työn ohjaaja	Liisa Kokkonieniemi	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten huoltajien ajatuksia ja näkemyksistä koira-avusteisesta pedagogiikasta, ja näin edistää sen yleistymistä. Työn tilaaja oli Espoon kaupunki, ja aineisto kerättiin yhdessä kunnan suomenkielisessä varhaiskasvatusyksikössä.

Tietoperustassa tarkasteltiin Green Care - toimintaa ja luonnon hyvinvointivaikutuksia, eläinläh töisiä menetelmiä sekä koira-avusteisuuden teoriaa ja vaatimuksia. Tietoperustassa perehdyttiin myös varhaiskasvatuksen tarkoitukseen ja varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä koira-avusteisuuden mahdollisuuksiin varhaiskasvatusympäristössä pedagogisena järjestelynä. Aineisto kerättiin teemahaastattelemalla seitsemää huoltajaa ja analysoitiin teemoittelemalla.

Opinnäytetyön tuloksista ilmenee, että huoltajat suhtautuvat positiivisesti ja kannustavasti koira-avusteisen pedagogiikan käyttöön varhaiskasvatuksessa. Huoltajien mielestä koira-avusteisen pedagogiikan hyödyt olisivat monipuolisia ja laajoja. Menetelmän avulla voitaisiin harjoitella motorisia, kielellisiä ja sosiaalisia taitoja. Mahdollisina haasteina nähdyt asiat liittyivät koiran läsnäoloon varhaiskasvatuksessa, kuten koiran hyvinvoinnin varmistamiseen varhaiskasvatusympäristössä sekä mahdollisiin allergioihin. Tulokset luovat pohjaa ja antavat suuntaa lisätutkimukselle ja auttavat kehittämään koira-avusteisen pedagogiikan aloittamista ja siitä tiedottamista huoltajille, niin tutkimuspäiväkodissa kuin muissakin varhaiskasvatusyksiköissä.

Avainsanat green care, koira-avusteinen pedagogiikka, varhaiskasvatus

Sivut 41 sivua, joista liitteitä 6 sivua

BA of Social Services
Hämeenlinna University of Applied Sciences

Author	Tuulia Heiskanen, Pia Reimavuo	Year 2020
Subject	Early Childhood Education and Dog-Assisted Pedagogy - The Thoughts of Guardians	
Supervisor	Liisa Kokkonen	

ABSTRACT

The aim of this thesis was to investigate the thoughts and views of guardians relating to dog-assisted pedagogy in early childhood education. The study was commissioned by the city of Espoo.

The theoretical basis of the study discusses the Green Care concept, nature's impact on well-being, animal assisted interventions and the theoretical knowledge and qualifications needed for providing dog assisted interventions. The theoretical basis also includes the purpose and meaning of early childhood education, the national Early Childhood Education Core Curriculum for Early Childhood Education and the possibilities of dog-assisted pedagogy as a pedagogical arrangement in an early childhood education setting. Material for the study was collected from thematic interviews with seven guardians and it was analysed thematically.

The results suggest that the guardians feel positive and supportive toward the use of dog-assisted pedagogy in early childhood education. The guardians think that the benefits of dog-assisted pedagogy could be versatile. The method could be used to practice motoric, linguistic and social skills. The possible challenges the guardians foresee are connected to the presence of the dog in the early childhood education centre, not the method itself. Possible challenges mentioned by the guardians included the well-being of the dog and possible allergies. The findings help to build a foundation and suggest topics for future projects. They also help early childhood education staff, who are consider using dog-assisted pedagogy as a pedagogical method.

Keywords green care, dog assisted pedagogy, early childhood education

Pages 41 pages including appendices 6 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	ELÄINAVUSTEINEN TYÖSKENTELY	3
2.1	Green Care ja hyvinvointi	3
2.2	Eläinavusteiset menetelmät.....	4
2.3	Koira-avusteisuus	5
3	KOIRA-AVUSTEISUUS VARHAISKASVATUKSESSA.....	7
3.1	Varhaiskasvatuksen tarkoitus ja varhaiskasvatussuunnitelma	7
3.2	Pedagogiset järjestelyt ja oppimisympäristö	8
3.3	Koira-avusteisen pedagogiikan mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa.....	9
3.4	Aikaisemmat tutkimukset	11
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	13
4.1	Tutkimustehtävä	13
4.2	Aineistonkeruu teemahaastattelun avulla	14
4.3	Aineiston litterointi ja teemoittelu	16
4.4	Eettisyys ja luotettavuus	18
5	OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	19
5.1	Suhde koiriin.....	20
5.2	Koira-avusteinen pedagogiikka päiväkodissa.....	20
5.2.1	Mahdolliset hyödyt.....	21
5.2.2	Mahdolliset haasteet.....	23
5.2.3	Käytännön järjestelyt.....	24
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	25
6.1	Huoltajien ajatukset koira-avusteisesta pedagogiikasta.....	25
6.2	Mitä varhaiskasvatuksen henkilöstön tulisi ottaa huomioon?	27
6.3	Kehitysehdotukset ja mahdolliset jatkotutkimukset	28
6.4	Pohdintaa opinnäytetyöprosessista.....	30
	LÄHTEET	32

Liitteet

Liite 1	Teemahaastattelurunko
Liite 2	Saatekirje
Liite 3	Kirjallinen suostumus

1 JOHDANTO

Lemmikkieläinten myönteinen vaikutus terveyteen ja hyvinvointiin on todistettu monissa tutkimuksissa (Hautamäki ym. 2018, s. 17). Koiranomistajina olemme saaneet kokea koiran vaikutukset elämäämme konkreettisesti itse, ja varsinkin koirien ja lasten välistä kanssakäymistä on mielenkiintoista seurata. Lasten ja koirien väliset suhteet vaikuttavat sisältävän samanlaista kemiaa kuin ihmisten väliset suhteet. Koira saattaa esimerkiksi näyttää lohduttavan itkevää lasta tai jäädä vahtimaan kipeän lapsen unta. Miksi näin? Tarkkailtuamme lasten ja koirien suhdetta ja vuorovaikutusta lähietäisyydeltä heräsi kiinnostus koirien ja lasten suhteeseen.

Varhaiskasvatuksen opettajina olemme tekemisissä hyvin monenlaisten lasten kanssa. Viime aikoina varhaiskasvatuksen maailmassa lasten sosioemotionaalisen kehityksen haasteet vaikuttavat nousevan enemmän esille. Lasten haastava käytös ja erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä näyttää olevan nousussa. Tämä voi johtua siitä, että Määtänen ym. (2017, s. 8) mukaan inklusiivisen näkemyksen myötä erityistä tukea tarvitsevat lapset ovat usein varhaiskasvatuksessa mukana tavallisten lapsiryhmien toiminnassa erityisryhmien sijaan.

Pihlajan ja Viitalan (2018 s. 143) mukaan sosioemotionaalisella kehityksellä viitataan vuorovaikutus- ja tunnetaitojen kehitykseen. Sosioemotionaaliset haasteet liittyvät useisiin erilaisiin neuropsykiatrisiin häiriöihin (mm. tarkkaavaisuushäiriöt, autismikirjo), mutta tunteiden nimeämisen ja säätelyn harjoittelu sekä kaveritaitojen opettelu kuuluvat aivan jokaisen lapsen kehityskaareen. Tutkimusten mukaan koira-avusteiset menetelmät vaikuttavat myönteisesti etenkin sosioemotionaalisten haasteiden kanssa kamppailevien lasten kehitykseen ja hyvinvointiin, mikä tekee aiheestamme ajankohtaisen ja mielenkiintoisen (esim. Alasorvari & Hopiavuori, 2014; Vatanen & Vesa, 2017; Leppäniemi, Nieminen & Saarela, 2017; Järvinen 2013).

Koira-avusteinen pedagogiikka on yksi Green Care -toiminnan menetelmä, ja sillä tarkoitetaan eläinavusteista työskentelyä, jossa opettajan työparina toimii koira. Eläinavusteisen työskentelyn eri lajien määrittelyt eivät ole vielä vakiintuneet, ja oletettavasti tästä syystä koira-avusteiseen toimintaan varhaiskasvatuksessa tai koulussa viitataan usein myös koira-avusteisena pedagogiikkana. Koira-avusteisella toiminnalla ja tavoitteellisella koira-avusteisella pedagogiikalla on kuitenkin merkittäviä eroja. Koira-avusteinen toiminta on vapaamuotoista, ja sen tarkoitus on usein ilahduttaa asiakkaita. Toiminta perustuu spontaaniuteen ja koiranohjaajan vapaaehtoisuuteen. Koira-avusteinen pedagogiikka puolestaan on suunnitelmallista ja tavoitteellista, ja sitä dokumentoidaan ja arvioidaan. Koira toimii pedagogisena välineenä, ja koiranohjaajalla tulisi olla alalle

soveltuva koulutus. (Ikäheimo 2013, s. 10; KKKT ry, 2020a) Tässä opinnäytetyössä puhuessamme koira-avusteisesta pedagogiikasta tarkoitamme nimenomaan tavoitteellista ja suunnitelmallista työskentelyä, jossa koira on osa oppimisprosessia.

Koiran vaikutuksesta ihmisten hyvinvointiin löytyy runsaasti aiempaa tutkimusaineistoa (Langinvainio, Joutsenniemi & Pankakoski, 2014, s. 5). Koira-avusteisista menetelmistä ja niiden hyödyistä varhaiskasvatusikäisten lasten parissa on myös jonkin verran tutkimustietoa, mutta varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajien ajatuksia tavoitteellisesta koira-avusteisesta pedagogiikasta ei ole tutkittu aikaisemmin. Emme löytäneet myöskään yhtään tutkimusta, jossa huoltajien toivomuksia liittyen menetelmän aloitukseen olisi esitelty. Huoltajien mielipiteet koira-avusteisesta pedagogiikasta on kuitenkin hyvä ottaa huomioon jo menetelmän käyttöönottoa suunnitellessa. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman (OPH, 2018b, s. 34) mukaan huoltajien tulee olla osallisia varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelussa ja heillä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa siihen. Lasten huoltajat ovat myös ensiarvoisen tärkeitä yhteistyökumppaneita varhaiskasvatuksessa.

Monella koira-avusteisia menetelmiä käyttöönsä haluavalla varhaiskasvattajalla on vielä haasteena koiran tuominen päiväkotiin, ja huoltajien suhtautuminen menetelmän käyttöön lasten kanssa herättää kysymyksiä. Opinnäytetyössä halusimme selvittää, millaisia ajatuksia huoltajilla on liittyen koira-avusteiseen pedagogiikkaan, ja mitä henkilöstön tulisi ottaa huomioon, kun menetelmän käyttämistä harkitaan tai suunnitellaan varhaiskasvatuksessa. Kartoitamme työssämme siis varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten huoltajien ajatuksia ja näkemyksiä koira-avusteisen pedagogiikasta ja sen käytöstä varhaiskasvatuksessa. Valitsimme tämän aiheen opinnäytetyöhömme, sillä haluamme edesauttaa koira-avusteisen pedagogiikan yleistymistä varhaiskasvatuksessa.

Aineisto kerättiin teemahaastattelemalla yhden Espoon varhaiskasvatusyksikön huoltajia vuoden 2020 touko- ja kesäkuussa suomeksi ja englanniksi. Haastatteluihin osallistui seitsemän huoltajaa. Tutkimuspäiväkodin asiakkaina on useita maahanmuuttajataustaisia ja monista eri kulttuuritaustoista lähtöisin olevia perheitä. Kulttuurien moninaisuudella tarkoitetaan rinnakkaiseloja, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja elämäntapamukset ovat keskenään vuorovaikutuksessa (OPH, 2018a). Tutkimuspäiväkodin lapset puhuvat äidinkielenään yhteensä noin kolmeakymmentä eri kieltä. Opinnäytetyön aineiston kerääminen juuri kyseisen päiväkodin huoltajilta toi esiin myös eri kulttuuritaustaisten huoltajien ajatuksia koira-avusteisesta pedagogiikasta varhaiskasvatuksessa.

2 ELÄINAVUSTEINEN TYÖSKENTELY

Eläinavusteiset menetelmät kuuluvat Green Care - toiminnan menetelmäpakkiin, ja siksi on tärkeää esitellä lyhyesti myös Green Caren ajatuksia sekä luonnon ja luontolähtöisten menetelmien yhteyksiä hyvinvointiin. Tämän jälkeen paneudutaan tarkemmin eläinavusteisten menetelmien teoriaan ja muotoihin.

2.1 Green Care ja hyvinvointi

Green Care - toiminnan menetelmät jaetaan kahteen työkalupakkiin: vihreään voimaan ja vihreään hoivaan. Vihreällä voimalla tarkoitetaan menetelmiä, jotka soveltuvat kaikille itsenäisesti tehtäväksi ja auttavat esimerkiksi lisäämään voimavaroja tai vahvistamaan perhe- tai ystävyys-suhteita. Vihreä hoiva puolestaan on ammatillista ja tavoitteellista työskentelyä, jonka ohjaajalta edellytetään soveltuvaa sosiaali-, terveys- tai kasvatustalouden koulutusta. Työskentelyn perustan luovat ohjaajan ammattitaito, työkokemus, vastuullisuus ja tavoitteellisuus. (Suomi, Juusola & Anundi 2016, s. 9) Pääsääntöisesti Green Care - toiminnasta puhuttaessa viitataan nimenomaan vihreään hoivaan ja sen menetelmiin ja perusteisiin.

Green Care on tietoista ja suunniteltua luonnon ja luontolähtöisten menetelmien hyödyntämistä erilaisissa sosiaali-, terveys- ja kasvatustalouden palveluissa. Toiminnan perustana toimivat käsitteet suunnitelmallisuus, ammatillisuus ja tavoitteellisuus. Luonnon myönteinen vaikutus ihmisen hyvinvointiin on tunnustettu, ja tästä syystä Green Care - toiminnassa hyödynnetään erilaisia luontolähtöisiä menetelmiä hyvinvoinnin edistämiseksi, kuten eläinavusteisuutta, luontotoimintaa, puutarhatoimintaa sekä erilaisissa ympäristöissä tapahtuvaa toimintaa. Green Care - menetelmiä voidaan hyödyntää erilaisissa sosiaalialan yksiköissä kuten lastensuojelussa, kuntoutuksessa sekä vanhusten, nuorten ja lasten kanssa työskennellessä. (Soini, 2014, ss. 3, 7; Suomi ym. 2016, s. 9)

Lukuisat tutkimukset ovat osoittaneet, että luonto vaikuttaa myönteisesti eri-ikäisten kokonaisvaltaiseen terveyteen ja hyvinvointiin. Luontolähtöisten menetelmien hyödyntämisen on havaittu muun muassa kehittävän empatia- ja vuorovaikutustaitoja, vahvistavan keskittymistä ja läsnäoloa, sekä rauhoittavan kehoa ja mieltä ja lisäävän luovuutta. Luonnolla ja luontolähtöisillä menetelmillä on myös todettu olevan kipua lievittävä vaikutus, ja luonto lisää serotoniinin eli mielihyvähormonin tuotantoa aivoissa. Luonnossa oleskelun on todettu laskevan stressihormonitasoa ja verenpainetta. Myös sisätiloissa olevilla huonekasveilla, luontokuvilla ja television luontodokumenteilla on todettu olevan näitä samaisia vaikutuksia. (Suomi ym. 2016, ss. 16, 19)

2.2 Eläinavusteiset menetelmät

Eläimen läsnäolo tuo ihmisille yleensä hyvää mieltä, rauhaa ja iloa. Eläinten kanssa toimimisella ja jopa niiden katselulla on todettu olevan paljon myönteisiä vaikutuksia terveyteen ja yleiseen hyvinvointiin. Eläin ei pysty ymmärtämään kuin lyhyitä ja opittuja sanallisia viestejä, mutta tulkitsee ja ilmaisee kehonkieltä ja eleitä erinomaisesti. Eläin voi osittain korvata ihmisen sosiaaliset tarpeet, ja vuorovaikutus on yleensä antoisaa molemmille osapuolille. Eläimen tarjoama vuorovaikutus koetaan usein myös ehdottomampana ja riskittömämpänä kuin vuorovaikutus toisen ihmisen kanssa. (Karkkulainen ym. 2019, s. 45; Green Care Finland, n.d.)

Eläinavusteiset menetelmät perustuvatkin vuorovaikutukseen eläinten kanssa, ja niillä on todettu olevan paljon monipuolisia ja kokonaisvaltaisia hyötyjä terveydelle ja hyvinvoinnille. Jo pelkästään eläimen läsnäolon on todettu vaikuttavan ihmisen mielialaan myönteisesti, ja esimerkiksi koiranomistajat kokevat olevansa keskivertoa onnellisempia. Ihmiset, joilla on lapsuudessa ollut eläimiä, ovat myös yleensä keskivertoa empaattisempia kuin muut. (Suomi ym. 2016, ss. 138–140)

Hautamäen ym. (2018, ss. 19–20) kyselyissä ja haastatteluissa eläinavusteisia menetelmiä työssään käyttävät ammattilaiset toivat esille paljon eläinavusteisiin menetelmiin liittyviä hyötyjä. Ammattilaiset kokivat eläimen muun muassa motivoivan asiakasta terapiatilanteissa, ja näin nopeuttavan kuntoutusta ja lisäävän kustannustehokkuutta. Eläinavusteisia menetelmiä käytetään apuna sensomotorisissa harjoitteissa, karkea- ja hienomotorisissa harjoituksissa, sekä omatoimisuus- ja toiminnanohjauksen taitojen kehittämisessä. Eläimet myös tukevat sosioemotionaalisten taitojen kehittymistä, keskittymistä ja vahvistavat itsetuntoa ja -luottamusta.

Eläinavusteinen työskentely (AAI – Animal Assisted Interventions) voidaan jakaa neljään menetelmään:

- AAA (Animal Assisted Activity) eli eläinavusteinen toiminta, perustuu usein vapaaehtoisuuteen eikä siinä ole selkeitä tavoitteita.
- AAT (Animal Assisted Therapy) eli eläinavusteinen terapia on terapeutin toteuttamaa työtä, jossa hyödynnetään eläimen läsnäoloa.
- AASW (Animal Assisted Social Work) eli eläinavusteinen sosiaalialan työ.
- AAE/AAP (Animal Assisted Education/Pedagogy) eli eläinavusteinen pedagogiikka on kasvatus- ja koulutyötä, jossa opettajalla on työparina eläin.

(Suomi ym. 2016, ss. 138–141; Latvala-Sillman, 2018, ss. 28–29)

Joissakin yhteyksissä eläinavusteisesta toimintaa ei lasketa yhdeksi eläinavusteisen työskentelyn menetelmistä vaan täysin erilliseksi menetelmäksi, koska sille ei ole asetettu samanlaisia ammatillisia vaatimuksia kuin muille eläinavusteisen työskentelyn menetelmille (ks. KKKT ry, 2020a). Karkkulaisen ym. (2019, ss. 45–46) mukaan eläinavusteisia menetelmiä voidaan toteuttaa muun muassa kissojen, koirien, hevosten, laamojen ja muiden maatalaeläinten avulla. Eläinten kanssa toimiessa on myös huolehdittava niiden hyvinvoinnista ja mahdollisuudesta lajityypilliseen elämään. Eläimet tarvitsevat lepoa, virikkeitä, vaihtelua ja lajitovereidensa seuraa. Eläinavusteisessa työskentelyssä tulee myös kiinnittää huomiota turvallisuuteen enemmän kuin perinteisiä menetelmiä käytettäessä, niin asiakkaan kuin eläimenkin kannalta, ja sen suunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdolliset riskit sekä toimintatavat erikoistilanteissa. Eläimen täytyy olla ohjaajansa hallinnassa kaikissa tilanteissa, ja niin eläimen kuin asiakkaankin täytyy pystyä poistumaan tilanteesta niin halutessaan.

2.3 Koira-avusteisuus

Koira on toiminut ihmisen kumppanina tuhansia vuosia. Se on perheenjäsen ja ystävä, ja joissakin tapauksissa työtoveri. Koiria on kautta aikojen koulutettu esimerkiksi metsästyksen ja paimennukseen, sekä opas- ja tulikoiriksi. Koira on yleensä koettu helposti kouluttavaksi ja sosiaalisesti eläimeksi, ja ehkä tästä syystä juuri koirat ovat usein valikoituneet näihin tehtäviin. Sompin ym. (2012) tutkimuksessa huomattiin, että koira tutkii ihmisten ilmeitä ja eleitä samalla tavoin kuin ihmiset tutkivat toisiaan. Koirat tunnistivat tuttuja kasvoja, ja niiden aivoaaltojen toiminta vaihteli samaan tapaan kuin toisten ihmisten kuvia katselevilla ihmisillä. Koirien huomattiin keskittyvän varsinkin silmiin, ja ne katsoivat pidempään kuvia tutuista ihmisistä ja koirista, kuin esimerkiksi kuvia esineistä. Tämä tutkimus todisti, että koirilla on sosiaalista älyä, eli koirat pystyvät ainakin jossakin määrin ymmärtämään ja tunnistamaan ihmisten eleitä ja ilmeitä.

Koira voi tuoda ihmisen elämään paljon hyvää. Se tarjoaa kumppanuutta, ystävällisyyttä ja hyvää mieltä jokaiselle hyvinä ja huonoina aikoina. Koirilla on myös todettu olevan suuria vaikutuksia fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Koiranomistaja yleensä kiintyy koiraansa ja koira omistajaansa, jopa voimakkaammin kuin toiseen koiraan. Vuorovaikutus koiran kanssa on rehellistä, ja monet kokevat saavansa enemmän rakkautta koiraltaan kuin muilta ihmisiltä. Koiran käsittelyn on myös todettu laskevan kortisolitasoa (stressihormoni) ja verenpainetta, ja koiran kanssa kommunikoinnin on todettu kohentavan itsetuntoa ja lisäävän kokemusta osallisuudesta. (Latvala-Sillman, 2018, ss. 12, 23)

Koira-avusteisilla menetelmillä tarkoitetaan eläinavusteisia menetelmiä, joissa ihmisen työparina toimii koira. Koira-avusteisesta työskentelystä toteutetaan eri sosiaalialan yksiköissä eri tavoin. Interventio toteutetaan perustellen ammatin teorian pohjalta, ja ammattilaisen tehtävä on suunnitella, arvioida ja dokumentoida koira-avusteista työtä sekä asettaa sille

tavoitteet. Toiminnassa ammattilainen toteuttaa työtään ja koira saa osallistua siihen itsenäisesti ja painostamatta, mutta koiran tulee kuitenkin olla ohjaajan hallinnassa ja valvonnassa. (Latvala-Sillman, 2018, ss. 20, 34–35)

Suomessa työskentelyssä käytettäville koirille ei ole asetettu erityisiä vaatimuksia, vaan periaatteessa riittää, että koiranohjaaja on todennut koiran soveltuvaksi työhön. Koiran ja ohjaajan koulutuksesta on kuitenkin paljon hyötyä, ja se lisää toiminnan ammatillisuutta, luotettavuutta ja turvallisuutta. (Vatanen & Vesa, 2017, s. 11) Erilaiset koiraharrastajien ja ammattilaisten järjestöt järjestävät aiheeseen liittyvää koulutusta ja kurssimuotoista opetusta. Esimerkiksi Suomen Kennelliitto järjestää kaverikoirakursseja (koira-avusteinen toiminta) eri puolella Suomea (SKL, n.d.), ja Koirat Kasvatus- ja Kuntoutustyössä ry (2020) puolestaan tarjoaa koulutusta ja soveltuvuuskokeita sosiaali- ja terveysalalla työskenteleville ammattilaisille ja heidän koirilleen.

Sosiaali- ja terveysalan työssä käytetään kasvatus- ja kuntoutuskoira-nimikettä, ja koiran käytön tulee olla ammatillista, suunnitelmallista ja tavoitteellista. Ohjaajalla tulee olla alalle soveltuva koulutus, ja sekä koira että ohjaaja on koulutettu myös koira-avusteisuuteen. Koiran luonnetta ja ominaisuuksia testataan soveltuvuuskokeella, ja hyväksytyt soveltuvuuskokeen jälkeen koira koulutetaan tehtävään. Koulutuksen jälkeen koiran pitää antaa hyväksytty työnäyttö ja ohjaajan pitää suorittaa hyväksytysti koira-avusteisen työmuodon täydennyskoulutus. Tämän jälkeen koirakko saa työskennellä muun muassa kouluissa, päiväkodeissa, lastensuojelussa ja muissa sosiaali- ja terveysalan yksiköissä. (KKKT ry, 2020b; ks. myös Karkkulainen ym. 2019, s. 48)

Mitä tahansa koira ei tulisi siis käyttää työparina koira-avusteisissa menetelmissä. Shiboletin (2018, s. 56) mukaan joissakin menetelmämuodoissa riittää, että koira on luonteeltaan sosiaalinen ja ystävällinen, mutta kaikki koirat tulisi kuitenkin testata soveltuvuuskokeilla ennen lähtöä kentälle. Soveltuvuuskokeilla mitataan erilaisia koiran työssä tarvitsemia ominaisuuksia. Koiran tulee olla hyvin sosiaalistettu ja hermorakenteeltaan kunnossa, eli se ei saa pelätä esimerkiksi kovia ja äkkinäisiä ääniä tai liikkeitä, tai koiralle erikoisempia asioita, kuten pyörätooleja. Koira ei saa olla aggressiivinen eikä puolustaa ohjaajaansa, tai tämän omaisuutta. Koira-avusteisessa työskentelyssä käytettävän koiran tulee lisäksi olla terve ja peruskoulutettu positiivisia menetelmiä hyödyntäen. Kasvatus- ja kuntoutuskoirat ry:n soveltuvuuskokeessa aggressiivinen koira hylätään heti. Koira voidaan hylätä myös, jos se haukkuu, on pelokas tai jatkuvasti rauhaton. (KKKT ry, 2020b)

Koiran kuormittuminen tulee myös huomioida työtä suunnitellessa. Koiranohjaajan tehtävä on huolehtia koiran hyvinvoinnista asiakastilanteissa. Koiran on voitava poistua opetustilanteesta, ja se tulee voida käskystä lähettää turvalliseen paikkaan, esimerkiksi omalle pedilleen, mikäli tilanne työpaikalla niin vaatii. Asiakkaille on selvennettävä etukäteen tavat koiran

kanssa toimimiseen. Koira ei koskaan tule päästää asiakkaan luokse, mikäli asiakas ei sitä halua, eikä asiakas saa koskea koiraan, kun koira on turvapaikassaan. Työskentelyn tulisi olla myös koiralle miellyttävä asia, ja koiranohjaajan täytyy tuntea koira, jotta hän pystyy arvioimaan sen vireystilaa ja stressitasoa asiakastilanteissa. (Karkkulainen ym. 2019, ss. 45–46; KKKT ry, 2020a) Asiakkaiden, varhaiskasvatuksessa lapsiryhmän, kanssa on myös hyvä käydä läpi, että joskus koira voi sairastua eikä pääse tulemaan töihin tai koirakin voi olla väsynyt, eikä jaksaa osallistua. Nämä tilanteet ovat itsessään erittäin hyviä tarjoumia, joita kannattaa hyödyntää keskusteluissa lasten kanssa ja miettiä esimerkiksi miltä koirasta tuntuu ja miten koira näyttää sen. Lasten kanssa voi myös pohtia, mitä lapset voisivat tehdä tilanteessa ja mitä se saisi koiran tuntemaan.

3 KOIRA-AVUSTEISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatuksen merkitys on monialainen, ja sen tavoite yltää syvälle. Se tarjoaa tavoitteellista ja suunnitelmallista pedagogista toimintaa, jota arvioidaan, kehitetään ja dokumentoidaan. Opinnäytetyön tutkimustehtävän vuoksi on olennaista esitellä varhaiskasvatuksen tavoitteita, sekä kuvailla varhaiskasvatussuunnitelman tarkoitusta ja merkitystä toiminnan suunnittelussa. Lisäksi on tärkeää kuvailla ja pohtia koira-avusteisen pedagogiikan mahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa lapsen kehityksen ja oppimisen tukijana, sekä esitellä aiheesta aiemmin toteutettuja tutkimuksia ja niiden tuloksia.

3.1 Varhaiskasvatuksen tarkoitus ja varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatuksen tarkoitus on huoltajien kasvatustehtävän tukemisen lisäksi edistää yhdenvertaisuutta sekä lasten kokonaisvaltaista oppimista, kehitystä ja kasvua. Varhaiskasvatuksessa tarjotaan monipuolista pedagogista toimintaa, joka vastaa jokaisen lapsen tarpeisiin yksilönä, ryhmässä, päiväkodissa ja yhteiskunnassa. Varhaiskasvatuksen tehtävä on auttaa luomaan hyvä perusta jokaisen lapsen yksilölliselle kasvuille ja kehitykselle, ja se koostuu opetuksesta, kasvatuksesta, hoidosta ja pedagogiikasta. Toiminta on suunniteltua, ja sitä arvioidaan, kehitetään ja dokumentoidaan. Varhaiskasvatuslaissa määritellään varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jotka luovat pohjan laadukkaalle ja yhdenvertaiselle varhaiskasvatukselle. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman avulla laaditaan myös paikalliset eli kuntakohtaiset, yksiköiden, ryhmien sekä yksittäisten lasten omat varhaiskasvatussuunnitelmat. (Eerola-Pennanen, Vuorisalo & Raittila, 2017, ss. 28–29; OPH, 2018b)

Opetushallituksen (2018b, ss. 5–8, 16) laatimat valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on velvoittava asiakirja varhaiskasvatuksen järjestäjille. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tukee ja ohjaa

varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tarkoituksena on myös edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko Suomessa sekä määrittää varhaiskasvatuksen keskeisimmät tavoitteet, sisällöt, yhteistyön vanhempien kanssa, monialaisen yhteistyön ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällön. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti myös huoltajalle tulee järjestää mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Tästäkin syystä on tärkeää huomioida huoltajien ajatuksia koiraavusteisen pedagogiikan käyttöön liittyen. Paikallisilla varhaiskasvatussuunnitelmilla täsmennetään valtakunnallisia varhaiskasvatuksen perusteita, mutta ei voida poissulkea mitään valtakunnallisia tavoitteita tai sisältöä.

Espoon kaupungilla on oma varhaiskasvatussuunnitelma, jonka pohjalta kaikki Espoon varhaiskasvatusyksiköt laativat omat varhaiskasvatussuunnitelmansa. Suomen- ja ruotsinkielisellä varhaiskasvatuksella on Espoossa omat, osittain yhteneväiset varhaiskasvatussuunnitelmansa. Espoon varhaiskasvatussuunnitelmaa noudatetaan kaikissa Espoon kunnallisissa varhaiskasvatusyksiköissä. Myös yksityiset varhaiskasvatusyksiköt Espoossa voivat halutessaan käyttää Espoon varhaiskasvatussuunnitelmaa. Espoon varhaiskasvatuksen visiossa jokainen lapsi saa oppia, kasvaa ja kehittyä omaan parhaimpaansa. Huoltajat ja lapset kokevat osallisuutta, turvallisuutta ja oppimisen iloa. Lapsia ohjataan kestävään elämäntapaan. Visio toimii pohjana Espoon varhaiskasvatussuunnitelmalle. Espoo on asettanut varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteeksi tukea henkilöstöä toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Myös espoolaisen varhaiskasvatuksen painotukset tulevat esiin Espoon omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Espoossa varhaiskasvatuksen tavoitteena on lasten hyvinvointi ja yhtenäinen oppimispolku, joka huomioi lasten erilaiset tarpeet. Varhaiskasvatusta kehitetään Espoossa yhtenäisenä pedagogisena kokonaisuutena. (Espoo, 2019, ss. 7–8)

3.2 Pedagogiset järjestelyt ja oppimisympäristö

Varhaiskasvatuslain (540/2018, § 22) mukaan varhaiskasvatuksen keskeisestä sisällöstä määrää varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, ja jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle on laadittava oma varhaiskasvatussuunnitelma. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattava lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen kannalta olennaiset ja saavutettavissa olevat varhaiskasvatuksen tavoitteet, sekä toimenpiteet, joilla tuetaan lapsen oppimista, kehitystä ja hyvinvointia. Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan myös lapsen mahdollinen tuen tarve, tarvittavat tukitoimet sekä suunnitelma näiden tukitoimien toteuttamisesta.

Pedagogisten järjestelyjen tarkoitus on vastata lasten kehityksen, kasvun ja oppimisen tuen yksilöllisiin tarpeisiin. Pedagogiset järjestelyt ovat muuntuvia, joustavia ja suunnitelmallisia pedagogisia työtapoja ja

ratkaisuja, joiden avulla ryhmän pedagogiikkaa muokataan tarkoituksenmukaisemmaksi. Oppimisympäristön muokkaaminen ja aikaan, tilaan ja ryhmäkokoon liittyvä jäsentäminen tukevat koko ryhmän oppimista ja hyvinvointia. Pedagogisilla järjestelyillä myös turvataan ja tuetaan jokaisen lapsen osallisuutta, ryhmään kuulumisen tunnetta ja onnistumisen kokemuksen saavuttamista arjessa. (Espoon kaupunki 2019, s. 48) Koira-avusteista pedagogiikka käytettäessä kirjattaisiin koira-avusteinen pedagogiikka lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan pedagogisena järjestelynä, jolla tuetaan lapsen oppimiselle ja kehitykselle kirjattua tavoitetta tai useampia tavoitteita. Mikäli koira-avusteista käytettäisiin koko ryhmän kanssa, kirjattaisiin menetelmä myös ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Espoon varhaiskasvatussuunnitelman (2019, ss. 4, 39) mukaan varhaiskasvatus nähdään kaupungissa kaikkia lapsia osallistavana oppimisympäristönä. Espoo haluaa olla rohkea edelläkävijä niin varhaiskasvatuksen kuin muidenkin palveluidensa sisällön ja menetelmien arvioinnissa ja kehityksessä. Espoo kehittää ja kokeilee uusia toimintatapoja kuntalaisten ja yhteistyökumppaniensa kanssa. Ekologisesti kestävään elämäntapaan tuetaan lapsia varhaiskasvatuksessa mm. luontopedagogiikan avulla. Kaikille lapsille tarjotaan mahdollisuus hyvään luontosuhteeseen ja siihen, että he voivat oppia tutkimaan ja suojelemaan luontoa.

Perustelut luontolähtöisten menetelmien ja eläinavusteisen pedagogiikan käytölle varhaiskasvatuksessa löytyvät siis varhaiskasvatussuunnitelmasta. Koira-avusteinen pedagogiikka on vasta lapsen kengissä varhaiskasvatuksen kentällä, ja kaipaakin rohkeita edelläkävijöitä yleistyäkseen. Mitä enemmän koira-avusteista pedagogiikkaa saadaan varhaiskasvatukseen, sitä enemmän saadaan myös tutkimustietoa koira-avusteisen pedagogiikan hyödyistä alle kouluikäisten lasten parissa.

3.3 Koira-avusteisen pedagogiikan mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa

Koiran käytöllä varhaiskasvatuksessa tulisi olla pedagoginen tavoite. Koira-avusteisen pedagogiikan avulla pyritään tukemaan lapsen tai lapsiryhmän kasvua ja kehitystä, ja autetaan saavuttamaan varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjatut tavoitteet. Koira-avusteisuuden avulla pystytään esimerkiksi auttamaan lasta rauhoittumaan, motivoitumaan, keskittämään huomio, tunnistamaan ja/tai säätelemään tunteita sekä tukemaan lapsen kokemusta osallisuudesta. Koira voi olla apuna niin motorisia harjoitteita suorittaessa, kuin tukemassa kielenkehitystä. Koira-avusteista voidaan myös käyttää apuna ryhmäytymistilanteissa, tai jäänsärkijänä lapselle vaikeissa tai kuormittavissa tilanteissa. (Sinkkonen, 2013, ss. 42–43)

Käsitteenä koira-avusteinen pedagogiikka ei ole vielä vakiintunut, ja sen takia joissakin tapauksissa koira-avusteisesta pedagogiikasta puhuttaessa voidaan tarkoittaa eri asioita: koira-avusteista toimintaa, joka tapahtuu koulussa tai varhaiskasvatuksessa, tavoitteellista ja suunnitelmallista koira-avusteista pedagogiikkaa, jossa koira toimii opettajan työparina tai

erityisopettajan toteuttamaa koira-avusteista erityisopetusta. Koira-avusteisesta pedagogiikasta puhuttaessa onkin tärkeää erottaa nämä menetelmän eri lajit toisistaan. Ikäheimon (2013, s. 10) mukaan koira-avusteinen toiminta perustuu usein koiranohjaajan vapaaehtoisuuteen, eikä hänen tarvitse työskennellä sosiaali-, terveys- tai kasvatusalalla. Toiminnan ei tarvitse ole tavoitteellista tai suunnitelmallista, vaan perustuu spontaanuuteen. Erityisopettajan toteuttama koira-avusteinen pedagogiikka on luonteeltaan lähempänä eläinavusteista terapiaa, joka tapahtuu interventioina, joilla pyritään auttamaan asiakasta fyysisesti tai psyykkisesti. Tavoitteellinen koira-avusteinen pedagogiikka puolestaan perustuu ennalta suunniteltuihin ja tavoitteellisiin opetushetkiin, joissa koira on osa prosessia ja pedagoginen väline. Koiranohjaajalla tulisi olla alalle soveltuva koulutus, sekä lisäkoulutusta eläinavusteisuudesta. Prosessia arvioidaan, kehitetään ja dokumentoidaan, ja sillä tulee olla selkeät tavoitteet.

Jo pienet, alle vuoden ikäiset lapset pitävät lemmikkejä mielenkiintoisina. Lemmikki kiinnittää lapsen huomion ja ruokkii uteliaisuutta enemmän kuin lelu, ja motivoi lasta tarkkailemaan ja toimimaan. Lapsille eläinten käyttäytyminen ei ole helposti ennustettavaa, ja lapsen pyrkiessä ymmärtämään lemmikin käytöstä syntyy kognitiivinen konflikti. (Melson, 2003, s. 34) Piaget (1896–1980) piti kognitiivista konfliktia lapsen oppimisen ja älyllisen kehityksen perustana. Hänen mukaansa kognitiivinen konflikti aktivoi yksilöllisiä ajatusprosesseja. (Salovaara, 2004) Teoria lapsen kehityksestä ja koiran vaikutuksista lapsen kehitykseen antaa syvemmät mahdollisuudet koiran hyödyntämiseen jonkin tietyn taidon opettelussa.

Lapset voivat siis oppia paljon seuraamalla eläimiä. Lapset voivat sijoittaa tai heijastaa eläimiin sellaisia tunteita ja kokemuksia, joita lapsi kokee tai on kokenut, mutta joita eläimillä ei välttämättä oikeasti ole. Jos esimerkiksi stressaantunut tai traumatisoitunut lapsi suhtautuu muihin ihmisiin epäilevästi ja varautuneesti, voi vuorovaikutus ja kiintymys eläimen kanssa auttaa lasta käsittelemään omia kokemuksia ja tunteita. Koiran tuomitsemattomuus helpottaa usein myös tilanteissa, joissa epävarma ihminen kokee muiden vaativan häneltä jotakin. Tällaisia tilanteita luodaan usein tahattomasti, myös varhaiskasvatuksen arjessa. Koiran seura lievittäisi tällaisessa tilanteessa jännitystä ja ahdistusta, rauhoittaisi ja vähentäisi stressiä. (Sinkkonen, 2013, ss. 42–43; Valkila, 2019, ss. 7–8)

Pitkään jatkunut stressi kasvattaa lasten riskiä erilaisiin kehityksellisiin ja psykiatrisiin häiriöihin. Stressiä lapselle voivat aiheuttaa monet asiat, kuten erilaiset pelot, riitaiset suhteet kotona, vanhempien ero, kiusatuksi tuleminen, muutto tai perheen taloudelliset ongelmat. (Sandberg, 2000) Lemmikkien vaikutuksesta stressiä alentavasti löytyy useita julkaisuja, ja lemmikit voivat myös suojata stressiltä. Koiran läsnäolon on tutkitusti todettu laskevan verenpainetta ja sydämen sykettä. Vastaavasti lasta jännittävässä tilanteissa on koiralla rauhoittava vaikutus. (Manninen, 2005) Tämän tutkimustiedon valossa jo koiran läsnäolo oppimistilanteessa voi

rauhottaa lasta ja edesauttaa suotuisaa kehitystä. Lapsen kokema stressi voi aiheuttaa häiriöitä myös lapsen sosioemotionaaliseen kehitykseen.

Monet lemmikkeihin liittyvät tutkimukset onkin tehty lemmikkien vaikutuksista sosioemotionaaliseen kehitykseen. Sosioemotionaalisesta kehityksestä puhuttaessa yhdistetään käsitteet sosiaalinen ja emotionaalinen: sosiaalisella kehityksellä viitataan kanssakäymisen ja vuorovaikutuksen kehitykseen, ja emotionaalisella kehityksellä tarkoitetaan tunteiden tunnistamisen, ilmaisemisen ja tulkinnan harjoittelua (Pihlaja & Viitala, 2018, s. 143). On todettu, että lapset solmivat lemmikkeihin tunnesiteitä ja nimeävät usein lemmikin yhdeksi tärkeimmäksi läheiseksi ja perheenjäseneksi. Lapset saavat lemmikiltä sosiaalista tukea, ja lapset puhuvat niille kuin sisarukselleen ollessaan surullisia, onnellisia tai vihaisia. Lemmikkien kanssa jaetaan myös salaisuuksia. Tutkimuksissa lapset ovat uskoneet myös ystäväyden lemmikkiin kestävästi mitä vain, toisin kuin ihmissuhteet. Lemmit ovat riippuvaisia ihmisten hoivasta, joten ne tarjoavat lapsille myös mahdollisuuden hoitamisen, huolenpidon sekä toisen hyvän kohtelun harjoitteluun. Lemmikkien hoitamiseen osallistumisessa ei näy sukupuolijakaumaa, vaan kaikkien sukupuolien edustajat ovat yhtä kiinnostuneita hoitamaan lemmikkejä. Kuitenkaan ei ole näyttöä siitä, että lemmikkien hoitaminen lapsuudessa lisäisi sensitiivisyyttä ihmisten hoivaamista kohtaan myöhemmässä iässä. Inhimillisempi asenne lemmikkeihin kuitenkin näkyi myöhemmin. (Melson, 2003, s. 34)

Yksi yleisimmistä tavoitteista koira-avusteisia menetelmiä käytettäessä ja käyttöä harkitessa on sosioemotionaalisten taitojen harjoittelu. Vuorovaikutus koiran kanssa tapahtuu olemuksella ja eleillä, ja koira pystyy usein aistimaan ihmisen tunnetilan. Koira ottaa kaikki ihmiset vastaan tasavertaisesti, eikä tee oletuksia esimerkiksi ulkonäön perusteella. Koiran kanssa voidaan tehdä esimerkiksi rooliharjoituksia ja mallintaa ihmisten välisiä vuorovaikutustilanteita. Lasten kanssa voitaisiin pohtia muun muassa miten koira lähestytään, miten sen kanssa kannattaa kommunikoida, sekä miten koira kertoo omasta mielialastaan. Koiran havainnointi voi rohkaista lasta sanoittamaan kokemuksia ja tunteita, ja auttaa pelaamaan omaa käytöstään. Lasten kanssa siis opetellaan vuorovaikutus- ja tunnetaitoja matalalla kynnyksellä. Kun lapset ovat harjoitelleet ensin koiran kanssa, voidaan opittuja taitoja soveltaa ihmisten välisen vuorovaikutuksen harjoitteluun. (Hautamäki ym. 2018, ss. 33–34)

3.4 Aikaisemmat tutkimukset

Tutkimustietoa koira-avusteisesta pedagogiikasta varhaiskasvatuksessa on toistaiseksi vähän, ja aikaisempia tutkimuksia liittyen nimenomaan tavoitteelliseen koira-avusteiseen pedagogiikkaan oli haastavaa löytää. Huoltajien ajatuksia ja toiveita liittyen koira-avusteisen pedagogiikan aloitukseen varhaiskasvatuksessa ei ole aikaisemmin tutkittu. Muiden koira-avusteisten menetelmien käytöstä sen sijaan on tehty enemmän tutkimusta erilaisissa kasvatus- ja sosiaalialan yksiköissä.

Vilja Alasorvari ja Annika Hopiavuori (2014) ovat tehneet pro gradu -tutkielman koira-avusteisesta pedagogiikasta varhaiskasvatuksessa. Tuloksissa he nostavat esiin monia koiran tuomia positiivisia vaikutuksia. Koirat ovat merkityksellisiä lapsille, nostattavat mielialaa, toimivat tilanteen rauhoittajina, vähentävät henkilökunnan stressiä, motivoivat ja lisäävät vuorovaikutusta lasten sekä aikuisten välillä. Vaikka Alasorvarin ja Hopiavuoren tutkielma koskee koira-avusteista pedagogiikkaa, kertovat tulokset enemmän koirien läsnäolon kuin suunnitellun ja tavoitteellisen koira-avusteisen pedagogiikan vaikutuksista varhaiskasvatuksessa.

Leppäniemi, Nieminen ja Saarela tutkivat opinnäytetyössään (2017) koira-avusteisuuden pedagogisia hyötyjä varhaiskasvatuksessa. Tutkimukseen haastateltiin koiranohjaajia, lapsia, vanhempia ja varhaiskasvatuksen henkilöstöä kaverikoiratapaamisten jälkeen. Samoin kuin Alasorvarin ja Hopiavuoren (2014) tutkielmassa, myös tässä tutkimuksessa todettiin, että koira-avusteisen toiminnan hyödyt ovat lapsen kehityksen kannalta merkittäviä ja laajoja. Koirat kohensivat mielialaa ja tukivat lasten kokonaisvaltaista kehitystä niin sosioemotionaalisesti, kuin motorisesti ja kielellisesti.

Järvinen (2013) tutki opinnäytetyössään koira-avusteisen toiminnan hyvinvointivaikutuksia varhaiskasvatusikäiseen lapseen. Tutkimuksessa teema-haastateltiin ihmisiä, joilla oli pitkä kokemus koira-avusteisen toiminnan toteutuksesta koirien ohjaajina. Tutkimustulokset osoittivat, että toiminnan avulla voidaan tukea erityisesti sosioemotionaalisten taitojen kehittymistä sekä antaa lapselle uudenlaisia tunnekokemuksia. Koira-avusteisen toiminnan avulla lapselle voidaan myös tarjota mahdollisuus uuden oppimiseen ja itsensä toteuttamiseen. Koira-avusteisen toiminnan koettiin tukevan lapsen kehitystä ja hyvinvointia.

Grajfonerin, Harten, Potterin ja McGuiganin (2017) tutkimuksessa tutkittiin koiran lyhyen vierailun (20min) vaikutusta yliopiston oppilaisiin. Tutkimus ei siis liity varhaiskasvatukseen, mutta todistaa koiran hyvinvointivaikutukset, joten koemme tärkeäksi mainita myös kyseisen tutkimuksen. Tällä tutkimuksella haluttiin määrittää tarkasti mikä tekijä koiran vierailussa yliopistolla sai aikaan oppilaiden kokemuksen hyvinvoinnista; ohjaaja, koira vai koira ja ohjaaja yhdessä. Tutkimuksessa oppilaat jaettiin kolmeen ryhmään: ensimmäinen ryhmä tapasi koiran ja koiran ohjaajan, toinen pelkän koiran ja kolmas pelkän ohjaajan. Tutkimuksessa todettiin, että nimenomaan koira oli tärkeä elementti vierailuissa: oppilaat, jotka tapasivat pelkän koiran ilman ohjaajaa, kokivat keskimäärin mielialansa kohenuneen enemmän kuin he, jotka tapasivat koiran ohjaajan kanssa. Vähiten mielialaa kohensi pelkkä ohjaajan tapaaminen ilman koiran läsnäoloa.

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyömme on tutkimuspainotteinen opinnäytetyö, jonka tutkimustehtävä on selvittää varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten huoltajien näkemyksiä koira-avusteisuudesta. Aihe on kiinnostava, sillä kansainvälisesti koirien asema kasvatus- ja kuntoutustyössä on merkittävä, ja Suomessa koira-avusteisuus lisääntyy nopeasti. (KKKT ry, 2020) Myös aiemmat tutkimustulokset koira-avusteisesta pedagogiikasta pienten lasten parissa ovat lupaavia. (mm. Könönen, 2016; Leppäniemi, Nieminen & Saarela, 2017)

Halusimme selvittää, mitä ajatuksia huoltajilla on tavoitteellisen koira-avusteisen pedagogiikan käytöstä varhaiskasvatuksessa, ja miten varhaiskasvatuksessa voitaisiin valmistautua menetelmän käytön aloitukseen. Opinnäytetyössä haemme siis vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin: *Mitä ajatuksia huoltajilla on koira-avusteisesta pedagogiikasta? Mitä varhaiskasvatuksen henkilöstön tulisi ottaa huomioon, kun mietitään koira-avusteisen pedagogiikan aloitusta?*

4.1 Tutkimustehtävä

Varhaiskasvattajat ovat päivittäin yhteydessä lasten huoltajien kanssa ja yhteistyön rooli on suuri. Vuorovaikutus päiväkodin ja huoltajien välillä on tiivistä ja pyrkii mahdollisimman avoimeen ja luottamukselliseen suhteeseen. Huoltajien ajatuksia kartoittamalla pyrimme laskemaan varhaiskasvattajien kynnystä ottaa koira mukaan pedagogiseen toimintaan. Etenkin kun menetelmään liittyy eläin, joka on vastavuoroinen, on toiminnan suunnittelussa otettava huomioon eri asioita eri tavalla kuin tavanomaisempia opetusmenetelmiä tai -välineitä käytettäessä.

Huoltajien ajatusten tiedostamisella ja ratkaisujen pohtimisella heiltä nousseisiin kysymyksiin tähdätään myös huoltajien luottamuksen herättämiseen ja positiivisen suhtautumisen lisäämiseen koira-avusteisuutta kohtaan. Henkilökunta pystyy tutkimustulosten pohjalta kehittämään varhaiskasvatuksen koira-avusteisen pedagogiikan aloitusta ja siitä informointia huoltajille ja lapsille, sekä sopimaan pelisääntöjä toiminnalle niin lasten kuin henkilöstön kanssa. Myös mahdollisiin huoltajilta nouseviin odotuksiin ja huoliin on hyvä varautua varhaiskasvatuksessa etukäteen. Opinnäytetyömme tehtävä on siis tuottaa tietoa, jota varhaiskasvatuksen henkilökunta voi hyödyntää suunnitellessaan koira-avusteisen pedagogiikan aloitamista päiväkodissa.

Tutkimuspäiväkodin asiakkaina oli useita maahanmuuttajataustaisia ja eri kulttuuriataustoista tulevia perheitä. Eri kulttuurien ja perheiden suhtautuminen koiraan voivat poiketa suurestikin toisistaan. Näimme tärkeäksi, että opinnäytetyömme teemahaastattelut toteutettiin kulttuurisesti moninaisessa varhaiskasvatusympäristössä, sillä Espoossa jo noin neljännes

lapsista puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea, ja monimuotoisuus varhaiskasvatuksessa lisääntyy edelleen (Espoo, 2019). Mikäli olisimme haastatelleet vain kantasuomalaisia huoltajia, voisivat tulokset olla erisuuntaisia kuin monikulttuurisuus huomioiden. Vain kantasuomalaisia haastateltaessa opinnäytetyön tuottama tieto ei myöskään olisi suoraan hyödynnettävissä monikulttuurisen Espoon muissa varhaiskasvatusyksiköissä.

4.2 Aineistonkeruu teemahaastattelun avulla

Opinnäytetyömme oli luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tuomen ja Sarajärven (2013, s. 85) mukaan laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin, vaan kuvataan ja pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä. Opinnäytetyössä tutkimme huoltajien näkemyksiä ja ajatuksia, ja koimme tärkeäksi heidän mahdollisuutensa tuoda asioita esille vapaasti ja paineistumatta, joten päädyimme keräämään aineiston teemahaastatteleamalla lasten huoltajia.

Haastattelutilanteissa on tyypillistä, että tutkija on suorassa vuorovaikutuksessa haastateltavaan, ja näin esimerkiksi tarkentavien kysymysten kysyminen on mahdollista, eivätkä asiat jää niin helposti tulkinnanvaraisiksi. Haastattelussa aineiston keruuta pystytään säätämään tilanteen edellyttävällä tavalla, ja haastateltavia pystytään myötäilemään ja kannustamaan. Teemahaastatteluja toteutettiin kahdella kielellä, suomeksi ja englanniksi, joten oli tärkeää, että molemmat osapuolet varmasti ymmärsivät toisiaan, ja kysymyksiä ja vastauksia pystyttiin tarvittaessa selventämään. Teemahaastattelu on yksi haastattelutyypeistä lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun ohella. Teemahaastattelussa määritellään aiheet, mutta ei kysymyksiä, joten haastattelut ovat enemmän keskustelunomaisia kuin esimerkiksi lomakehaastattelu. Teemahaastattelu vastaa monia kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtia, ja sitä käytetään paljon kasvatus- ja yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2017, ss. 204–209)

Teemahaastattelujen avulla halusimme tuoda huoltajien näkökulman koira-avusteisesta pedagogiikasta esille. Haastatteluissa selvitettiin, mitä ajatuksia huoltajilla on koirasta liittyen lapsen terveyteen tai turvallisuuteen, miten koira heidän perheessään ja kulttuurissaan näyttäytyy, millaisia kokemuksia huoltajilla ja lapsilla on koirista, minkälaisia vaikutuksia huoltaja ajattelee koira-avusteisella pedagogiikalla olevan lapsen toimintaan ja oppimiseen, sekä millaisia riskejä huoltajan näkökulmasta työskentelyyn mahdollisesti liittyy.

Haastatteluissa teemahaastattelurunko (Liite 1) toimi haastattelijan muistilistana ja helpotti keskustelun suuntaamista opinnäytetyön kannalta olennaisiin aiheisiin. Haastateltavat pääsivät kuitenkin vapaasti tuomaan esiin ajatuksiaan aiheista. Teemahaastattelurunkoon muodostui kolme teemaa. Ensimmäisessä teemassa pyrimme kartoittamaan erillisillä kysymyksillä huoltajien suhtautumista koiriin yleensä, perheen suhtautumista

koiraan ja kulttuurillista näkemystä koirista. Emme kuitenkaan halunneet olettaa kulttuuritaustan määrittelevän perheen suhtautumista ja näkemystä koiriin, ja tästä syystä kysyimme erikseen huoltajan, perheen ja kulttuurin suhtautumisesta koiriin. Kulttuurista tai uskonnosta emme kysyneet enempää, vaan haastateltavat toivat niihin liittyvää tietoa itse esille niin halutessaan. Toisessa teemassa selvitimme huoltajan suhtautumisen koira-avusteiseen pedagogiikkaan päiväkodissa, sillä koira-avusteisuus poikkeaa perinteisimmistä varhaiskasvatuksen menetelmistä koiran ollessa vastavuoroinen, erilaista huomioimista vaativa ja tunteita herättävämpi kuin tavanomaisemmat pedagogiset välineet. Kolmannessa teemassa huoltajien esille tuomat ajatukset koiran ja menetelmän hyödyistä ja riskeistä puolestaan antaisivat haastattelussa tietoa siitä, millaista informaatiota koirasta ja menetelmästä tulisi jakaa huoltajille koira-avusteisen pedagogiikan aloitusprosessissa. Koehaastattelu toteutettiin englanniksi. Sen perusteella päädyttiin muuttamaan haastattelurungon kysymysten järjestystä haastatteluihin hieman loogisempaan järjestykseen, mutta kysymykset säilyivät kuitenkin samoina.

Toisella meistä opinnäytetyöntekijöistä oli työsuhde tutkimuspäiväkotiin, joten osa perheistä oli jo tullut työn kautta hänelle tutuksi. Opinnäytetyömme ajoittui ajalle, jolloin koronaviruksen aiheuttaman pandemian vuoksi lapsia oli päiväkodissa normaalia vähemmän. Haastateltavat valikoitiin tuolloin päiväkodilla käyvien huoltajien joukosta. Halusimme tuoda kuuluviin mahdollisimman monipuolisesti erilaisten huoltajien äänen, joten haastateltavia valittiin harkinnanvaraisesti erilaisista kulttuuritaustoista, sekä eri-ikäisten lasten ja eri ryhmien huoltajista. Lisäksi pyrimme valitsemaan haastateltavaksi eri tavoin koiriin suhtautuvia huoltajia, kuten koiranomistajia, sekä ihmisiä, joilla ei ole koira.

Saatekirje (Liite 2) ja allekirjoitettava kirjallinen suostumus (Liite 3) annettiin huoltajille päiväkodilla. Ainoastaan yksi huoltajista kieltäytyi haastattelusta. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään siihen, että henkilöt, joilta kerätään aineistoa, tietävät mahdollisimman paljon tutkittavasta aiheesta (Tuomi & Sarajärvi, 2013, s. 85). Arvelimme koira-avusteisen pedagogiikan olevan menetelmänä vieras ainakin osalle huoltajista, joten päädyimme kertomaan perustietoja koira-avusteisesta pedagogiikasta jo saatekirjeessä. Näin huoltajilla oli mahdollisuus perehtyä aiheeseen itsenäisesti jo ennen haastattelua.

Kontaktien rajoittamisen vuoksi huoltajat eivät saaneet tulla sisälle päiväkotiin. Tästä syystä haastattelut toteutettiin puhelimitse tai ulkona ennalta sovittuna aikana. Haastattelut nauhoitettiin kokonaisuudessaan saneliimeen ja litteroitiin. Haastatteluihin osallistui seitsemän huoltajaa, joista kolmella oli maahanmuuttajatausta. Haastatteluja toteutettiin suomeksi ja englanniksi. Haastatteluiden kesto vaihteli 10 ja 30 minuutin välillä. Välillä haastateltavia oli johdateltava takaisin aiheeseen, kun keskustelu siirtyi esimerkiksi muihin eläimiin. Haastattelut sujuivat häiriöttä. Koira-avusteinen pedagogiikka ei ollut haastateltaville menetelmänä aiemmin tuttu.

Yhdellä haastateltavalla oli kokemuspintaa eläinavusteisuudesta eri kontekstissa. Jokaisen haastattelun alussa haastateltavalle kerrottiin koiraavusteisen pedagogiikan lähtökohdista ja periaatteista.

Aineistonkeruun aikana pohdimme useaan otteeseen aineiston suuruutta ja riittävyttä. Emme määritelleet etukäteen tarkkaa haastattelujen määrää, vaan tarkastelimme ja pohdimme aineiston riittävyttä sen kertyessä. Hirsjärven ym. (2016, ss. 181-182) mukaan kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa aineiston riittävyyden määrittely on haastavaa. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä tai aihetta, joten tutkimuksen kannalta riittävä aineisto voi muodostua jopa vain yhdestä tai kahdesta haastattelusta. Kylläntymistä eli saturaatiota voidaan käyttää myös laadullisen tutkimuksen aineiston määrän määrittelyssä.

Tuomen ja Sarajärven (2013, s. 87) mukaan saturaation perusajatus on, että tietty määrä aineistoa riittää tuomaan esille tiedon, jota tutkittavasta aiheesta on mahdollista saada, eivätkä uudet tiedonantajat pystyisi tuomaan esille uutta tietoa. Tämä tekee laadullisen aineiston riittävyyden määrittelystä saturaatioon vedoten haastavaa, sillä laadullisen tutkimuksen piirteisiin kuuluu, että kaikki tapaukset ovat ainutlaatuisia. Hirsjärven ym. (2017, s. 182) mukaan monet kuitenkin pitävät saturaatioajattelua ohjenuorana, jonka avulla pystytään jollakin tavoin määrittelemään kerättävän aineiston riittävyys. Seitsemännen haastattelun jälkeen totesimme aineiston toistavan itseään eli kylläntyvän tietyiltä osin, joten päätelimme aineistoa olevan tarpeeksi opinnäytetyömme kannalta.

4.3 Aineiston litterointi ja teemoittelu

Tutkimukseen kerätyn aineiston analysointi alkoi välittömästi haastatteluiden nauhoituksen jälkeen litteroinnilla, eli puhuttu aineisto muutettiin kirjoitettuun muotoon. Yleisesti haastatteluja litteroidessa voidaan kirjoittaa haastattelu kokonaisuudessaan, tai kirjata vain valikoidut osat. Valikoitaessa saatetaan menettää tietoa, mutta tärkeintä on ottaa huomioon, että tutkimuskysymyksen kannalta keskeinen tieto tallentuu ja jää näkyviin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006) Päädyimme litteroimaan aineiston sanatarkasti ja puhekielisesti, mutta toistot ja täytesanat jätettiin pois, mikäli nämä eivät vaikuttaneet sanotun asian sisältöön tai sävyyn. Tutkimuskysymysten kannalta epäolennainen keskustelu, kuten kokemukset muista kotieläimistä, jätettiin myös litteroimatta.

Aineisto analysoitiin teemoittelemalla. Teemoittelu soveltui teemahaastattelujen aineiston analysoimiseen, sillä samoja teemoja käsiteltiin kaikissa haastatteluissa. Tuomen ja Sarajärven (2013, s. 93) mukaan teemoittelussa on kyse siitä, että aineisto pilkotaan osiin ja luokitellaan eri teemojen alle, ja näin vertaillaan tiettyjen aiheiden esiintymistä aineistoissa. Teemoittelun teemat nousevat aineistosta. Ennen teemojen syntyä voidaan aineisto luokitella esimerkiksi vastaajien iän tai kulttuuritaustan mukaan. Teemoittelussa pyritään selvittämään, mitä asioita teemoista on tullut

esille, ja mitä niistä on sanottu. Saaranen-Kauppinen ja Puusniekan (2006) mukaan teemoitteluä käytetään usein teemahaastattelun analysointimenetelmänä, ja teemat voivat noudattaa aluksi teemahaastattelurunkoa. Menetelmässä taulukoiden avulla voidaan pyrkiä havainnoimaan, mitkä elementit ovat aineistossa keskeisiä.

Aineistoa analysoidessa järjestimme sen alustavasti haastattelujen litteroinnin jälkeen taulukkoon kolmen suuremman teeman alle, jotka noudattivat teemahaastattelun runkoa: *perheen suhde koiraan*, *ajatukset koira-avusteisesta pedagogiikasta* ja *koira päiväkodissa*. Alustava taulukointi ja teemoittelu välittömästi litteroinnin jälkeen auttoi hahmottelemaan kerättyä aineistoa kokonaisuutena. Aineiston kertyessä ja analysoinnin edetessä teemat kuitenkin muuttuivat, laajentuivat, tarkentuivat ja vaikiintuivat. Huoltajilta nousseet teemat voitiin jaotella kahden suuremman teeman alle: *suhde koiriin* ja *koira-avusteinen pedagogiikka päiväkodissa*. Eniten keskustelua herättivät kysymykset mahdollisista koira-avusteisen pedagogiikan hyödyistä ja riskeistä. Aluksi olimme ajatelleet, että hyödyistä ja riskeistä keskustelu toisi esille asioita, joita pitäisi ottaa huomioon menetelmän käyttöä suunnitellessa. Yllätyimme kuitenkin keskusteluiden laajuudesta, ja vastaukset kertoivatkin pitkälti enemmän ja laajemmin huoltajien ajatuksista ja suhtautumisesta menetelmään ja sen käyttöön lasten kanssa. Huoltajien vastauksissa nousi kuitenkin erikseen esille toiveita siitä, mitä käytännön asioita he haluaisivat tietää ja mitä järjestelyjä pitäisi tehdä ennen koiran tuloa varhaiskasvatukseen. Teemat ja alateemat on kuvattu tarkemmin kuvassa 1.

Kuva 1. Huoltajien haastatteluista esille nousseet teemat

4.4 Eettisyys ja luotettavuus

Tuomen ja Sarajärven (2013, ss. 127–129) mukaan tutkimuksen eettisyys liittyy tutkimuksen luotettavuuteen, arviointiin ja johdonmukaisuuteen. Jo aihetta valitessa tulisi selvittää, miksi tutkitaan ja kenen ehdoilla. Tässä opinnäytetyössä tutkittiin huoltajien ajatuksia koira-avusteisesta pedagogiikasta varhaiskasvatuksessa, ja tutkimustehtävä oli tuoda huoltajien mielipiteet esille ja näin auttaa varhaiskasvatuksen henkilöstöä valmistautumaan koira-avusteisen pedagogiikan aloitukseen.

Haastateltavat valittiin yhden Espoon kunnallisen päiväkodin lasten huoltajista. Haastateltavaksi pyydetty henkilöt saivat saatekirjeen, jossa kerrottiin opinnäytetyön taustoista ja aiheesta, sekä kirjallisen suostumuksen allekirjoitettavaksi. Osa päiväkodin lasten huoltajista ei puhu suomea, joten saatekirje ja suostumuslomake olivat saatavilla myös englanninkielisinä. Haastattelun ajankohta sovittiin mahdollisimman joustavasti haastateltavien kanssa, ja huoltajien oli mahdollista vetäytyä tutkimuksesta missä vaiheessa tahansa niin halutessaan.

Opinnäytetyömme toteutettiin hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu muun muassa, että tutkijat ovat rehellisiä ja huolellisia. Tutkimuksen tulee olla myös suunniteltu ja raportoitu yksityiskohtaisesti. (Tuomi & Sarajärvi, 2013, ss. 132–133) Opinnäytetyöhön kerätty aineisto säilytettiin ja käsiteltiin tietoturvallisesti. Analysoinnin ajaksi aineisto pseudonymisoitiin, eli henkilötietoja ei voitu yhdistää vastaajiin ilman lisätietoja. Kirjalliseen suostumukseen oli kirjattu haastateltavan nimi, mutta nauhoitettua tai litteroitua aineistoa ei pystytty yhdistämään yksittäiseen henkilöön ilman lisätietoja. Kaikki tutkimukseen liittyvä aineisto tuhottiin tietoturvallisesti tutkimustulosten julkistamisen jälkeen. Sähköinen aineisto päällekirjoitettiin ja poistettiin, ja muu aineisto (esim. tulostetut litteroidut haastattelut) tuhottiin fyysisesti.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa korostetaan totuudenmukaisuutta ja objektiivisuutta. Eri tutkimuksissa tulosten luotettavuus vaihtelee, ja tämän takia tutkimuksissa tulisi arvioida juuri kyseisen tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen tarkka kuvailu parantaa tutkimuksen luotettavuutta, ja tutkijan tulee myös arvioida itseään tuloksien tulkitsijana. (Hirsjärvi ym., 2017, s. 231; Tuomi & Sarajärvi, 2013, s. 134) Raportissamme pyrimme osoittamaan tulosten luotettavuuden kuvailemalla mahdollisimman tarkasti ja selkeästi, mitä olemme tehneet, ja tuomme esille perusteet ja syyt tekemillemme valinnoille.

Opinnäytetyömme aihe nousi omasta kiinnostuksestamme koira-avusteiseen pedagogiikkaan ja sen mahdollisuuksiin varhaiskasvatuksessa. Ajatus koiran tuomisesta päiväkotiin on jännittävä, koska henkilöstö ei pysty enakoimaan, mitä huoltajat ajattelevat koirasta päiväkodissa. Varhaiskasvatuksessa lasten reaktiot koiraan ovat helpommin henkilöstön ennustettavissa, koska he viettävät paljon aikaa päivittäin lasten kanssa. Itse

varhaiskasvatuksen työntekijöinä pidämme huoltajien kanssa yhteistyön tekemistä tärkeänä, ja halusimme aidosti tietää huoltajien suhtautumisesta koiriin sekä koira-avusteisen pedagogiikan käyttöön varhaiskasvatuksessa. Meille oli ehdottoman tärkeää, että opinnäytetyömme tulokset ovat luotettavia ja puolueettomia.

Luotettavuuteen ja puolueettomuuteen pyrimme selkeän raportoinnin lisäksi toteutusvaiheessa muun muassa harkinnanvaraisella haastateltavien valinnalla. Kaikki haastateltavat olivat päiväkodissa olevien lasten huoltajia. Jokaisella haastateltavalla oli jo tietoa varhaiskasvatuksesta ja sen käytännöistä. Pyytämällä haastateltaviksi eri maista lähtöisin olevia huoltajia huomioimme myös Espoole ominaisen kulttuurien moninaisuuden. Onnistuimme valitsemaan haastateltaviksi henkilöitä, joiden kokemukset koirista olivat hyvin erilaisia. Joillakin oli koira kotona, jollain oli ollut lapsuudessa koira, osalla ei ollut juurikaan kokemusta koirien kanssa olemisesta. Luotettavuutta lisäsi myös jokaiselle haastateltavalle saatekirjeessä ja haastattelun alussa annettu yhtenevä tieto koira-avusteisesta pedagogiikasta. Teemahaastattelu puolestaan menetelmänä antoi huoltajien kertoa vapaasti omin sanoin aiheesta, jolloin huoltajan omat ajatukset tulivat aidosti esiin.

5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

Tuloksissa esitellään yhden Espoon kunnallisen päiväkodin huoltajien ajatuksia koira-avusteisesta pedagogiikasta ja sen hyödyntämisestä varhaiskasvatuksessa. Saatekirjeessä haastateltaville esiteltiin koira-avusteisen pedagogiikan käsite, jotta he tietävät mistä on kyse, ja jotta heillä olisi mahdollisuus perehtyä käsitteeseen ja luoda siitä oma mielipiteensä jo ennen haastattelua. Myös haastattelun alussa käytiin läpi lyhyesti keskeiset asiat koira-avusteisesta pedagogiikasta.

Haastatteluja toteutettiin suomeksi ja englanniksi, ja suorat lainaukset englanninkielisistä haastatteluista on käännetty kursivoituna alkuperäiskielellä olevien lainauksien alle. Varsinainen haastattelu aloitettiin kartoittamalla haastateltavien ja heidän perheidensä suhtautumista koiriin yleensä, sekä kulttuuritaustan että omien kokemusten kautta. Tämän jälkeen keskusteltiin koira-avusteiseen pedagogiikkaan suhtautumisesta, ja mitä hyötyjä, riskejä ja haasteita he uskoisivat olevan, jos menetelmää hyödynnettäisiin heidän lapsensa päiväkodissa tai Espoon päiväkodeissa yleensä. Huoltajat toivat esille myös muita ajatuksiaan siitä, miten varhaiskasvatuksen henkilöstön tulisi valmistautua koira-avusteisen pedagogiikan aloitukseen.

5.1 Suhde koiriin

Haastattelun hetkellä seitsemästä huoltajasta kaksi oli koiranomistajia, kaksi oli aiemmin omistanut koiran ja kolme ei ollut koskaan omistanut koiraa. Kolmen huoltajan kulttuurissa tai uskonnossa koira nähtiin likaisena ja syntisenä. Yksi huoltajista kertoi pelkäävänsä isoja koiria. Pääsääntöisesti koira nähtiin perheenjäsenenä, sekä leikki- ja lenkkikaverina. Yksi huoltajista ei kokenut koiria lemmikeiksi, vaan hänen kotimaassaan perheen koirat asuivat ulkona vahtikoirina. Yhdessä haastattelussa nousi esiin, että yleisesti muslimiuskon mukaan koiran koskemisen jälkeen kädet tulisi pestä seitsemästi. Yleisillä kulttuurisilla ja uskonnollisilla näkemyksillä ei välttämättä ollut vaikutusta koirien tai muiden lemmikkien omistamiseen.

Jos puhutaan tosta kulttuurista, ni ylipäättään ihmiset ajattelee, että ei oo niin puhdasta laittaa eläimiä kotiin. Mutta me ei siihen uskota.

Kaikki haastatellut huoltajat kuvailivat kuitenkin suhtautuvansa koiriin yleisesti positiivisesti, ja kaikilla huoltajilla oli hyviä kokemuksia koirista. Yksi näistä huoltajista toi ilmi myös pelkäävänsä isoja koiria, ja kertoi tarkemmin yhdestä koiriin liittyvästä pelottavaksi kokemastaan tilanteesta. Kaikki haastatellut huoltajat kertoivat lastensa suhtautuvan koiriin positiivisesti, vaikka kolme huoltajista kertoikin lapsensa suhtautuvan aluksi hieman varauksella tai kunnioituksella koiriin. Koiranomistajat kokivat koiran olevan tärkeä perheenjäsen lapsille. Koiran koettiin olevan mukana lasten kasvussa ja opettavan lapsille vastuuta. Kolme huoltajaa mainitsi lapsensa haaveilevan omasta koirasta. Jokaisessa haastattelussa lasten kuvailtiin suhtautuvan koiriin uteliaasti, innokkaasti ja mielenkiinnolla.

Se tykkää tosi paljon. Sit kun se näkee ulkona, se sanoo vaan et *"koira, koira, koira!"* ja yrittää silittää.

5.2 Koira-avusteinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa

Kaikki haastatellut huoltajat kuvailivat suhtautuvansa avoimesti, mikäli heidän lapsensa päiväkodissa käytettäisiin koira-avusteista pedagogiikkaa pedagogisena järjestelynä, kunhan koira on hyvin koulutettu ja soveltuva testattu. Yksi huoltajista oli epävarma omasta suhtautumisestaan koira-avusteisuuteen yleensä. Hän uskoi menetelmän toimivuuteen, mutta toi esille toiveensa siitä, ettei koiria ei käytettäisi kouluissa. Hänen mielestään koulussa koiran hyvinvoinnin varmistaminen olisi haastavampaa kuin varhaiskasvatuksessa, ja koiran läsnäolo luokassa veisi lasten huomion pois opetuksesta. Hän kuitenkin antaisi varhaiskasvatusikäisen lapsensa osallistua työskentelyyn, ja uskoi koiran tuovan paljon hyvää. Yksi huoltajista kertoi itse nähneensä koiran positiivisia vaikutuksia mielialaan ja hyvinvointiin eräässä sosiaalialan yksikössä, jossa koira oli käynyt ilostuttamassa asiakkaita vapaamuotoisesti. Hän uskoi, että koira-avusteisten menetelmien käyttö myös varhaiskasvatuksessa on perusteltua.

Huoltajat nostivat paljon esille koira-avusteisen pedagogiikan mahdollisia hyötyjä ja haasteita, ja niistä keskusteleminen herätti selkeästi eniten ajatuksia menetelmästä ja sen käytöstä. Alla olevassa taulukossa (Taulukko 1) esittelemme kootusti huoltajien esille nostamat hyödyt ja haasteet, ja sen jälkeen käymme alakappaleissa tarkemmin sanallisesti läpi huoltajien ajatuksia.

Taulukko 1. Koira-avusteisen pedagogiikan käyttöön liittyvät hyödyt ja haasteet huoltajien näkökulmasta.

Koira-avusteisen pedagogiikan mahdolliset hyödyt ja haasteet	
Hyödyt	Haasteet
• Lasten ilo, kiinnostus • Rauhoittava vaikutus • Osallisuuden edistäminen • Turvallisuudentunne • Motoriset taidot • Kielelliset taidot • Sosiaaliset taidot • Viihtyvyyden lisääminen • Positiivisen luontosuhteen edistäminen • Koirapelon vähentäminen • Ilmapiiirin parantaminen • Kuormituksen ehkäisy ja lievitys • Apu keskittymisessä	• Koiran hyvinvointi • Koiran arvaamaton käytös • Allergiat • Muiden kulttuuriset suhtautumiset • Koirapelko • Vaikeus keskittyä • Punkit

5.2.1 Mahdolliset hyödyt

Huoltajat toivat esille paljon mahdollisia hyötyjä, joita voitaisiin saavuttaa koira-avusteisen pedagogiikan avulla. Kaikki huoltajat uskoivat koiran tuovan iloa lapsille varhaiskasvatuksen arkeen. Lisäksi huoltajien mielestä koiran läsnäolo voisi rauhoittaa päiväkodin arjen tilanteita, auttaa keskittymään, helpottaa lapsen oloa stressaavissa ja uusissa tilanteissa ja myös rohkaista ujompia lapsia olemaan enemmän esillä. Huoltajat kokivat koiran näkevän lapsen eri tavalla kuin muut lapset ja aikuiset, ja uskoivat koiran tuomitsemattomuuden auttavan lapsia ilmaisemaan itseään ja

osallistumaan varhaiskasvatuksen toimintaan. Koiran koettiin myös luovan turvallisuudentunnetta ja auttavan esimerkiksi tilanteissa, joissa ryhmään tulee uusia aikuisia tai lapsia, varsinkin jos koira olisi muulle ryhmälle jo ennalta tuttu aiemmilta vierailuilta.

Et jos se henkilökunta on vaihtuvainen tai näin, ni ainakin se koira olis sellanen tuttu ja turvallinen sille lapselle siellä päiväkodissa.

Yksi huoltajista myös esitti, että lapset voisivat harjoitella ja kokeilla erilaisia motorisia taitoja ja omia voimiaan koskettamalla koiraa eri tavoin, kuten rapsuttamalla ja silittämällä, ja näkemällä millä tavoin koira reagoi erilaisiin kosketuksiin. Yksi huoltajista pohti koiran vaikutusta kielellisiin vaikeuksiin, ja uskoi koiran auttavan lapsia, joiden on vaikeuksia saada ääntään kuuluviin, koska koiran kanssa voi olla vuorovaikutuksessa eleillä ja äänneillä. Koiran uskottiin myös pystyvän auttamaan sosiaalisten taitojen harjoittelussa eri tavoilla, kuten tilanteen rauhoittajana.

Saattaa sen kaverin kanssa, kenen kanssa ei välttämättä juttu luista, ni saattaa molemmat rapsutella ja keskustella ihan nästisti toistensa kanssa, ja olla kohteliaita ja huomaavaisia, kun se koira on siinä semmone välitekiä, joka sitten yhdistää sitä hommaa.

Jokainen haastatteluun osallistunut huoltaja kertoi uskovansa, että lapset suhtautuisivat positiivisesti ja innokkaasti koiraan päiväkodissa. Huoltajien mielestä lapset oletettavasti kokisivat koiran läsnäolon hauskana, erilaisena, uutena ja kivana asiana. Huoltajista osa kertoi, että uskoisi koira-avusteisen pedagogiikan käytön vähentävän koirapelkoa ja opettavan lapsia kohtelemaan koiria ja muita eläviä olentoja hyvin myös tulevaisuudessa, ja edistävän näin lasten positiivisen luontosuhteen kehittymistä.

Ne huoltajat, joiden perheissä ei ollut koiraa, kertoivat uskovansa koiran läsnäolon ja koira-avusteisen pedagogiikan käytön lisäävän iloa ja siten viihtyvyyttä varhaiskasvatuksessa. Yksi heistä sanoi uskovansa, että koira varhaiskasvatuksessa voisi motivoida lasta osallistumaan varhaiskasvatukseen. Koiranomistajat puolestaan uskoivat lastensa ottavan koiran vastaan varhaiskasvatuksessa hillitymmmin, ja toinen heistä ajatteli lapsensa reagoivan koiraan samoin tavoin kuin lapsi suhtautuisi esimerkiksi varhaiskasvatuksessa aloittavaan uuteen lapseen.

Koira-avusteisen pedagogiikan mahdollisten hyötyjen nähtiin koskevan yksittäisten lasten ja lapsiryhmien lisäksi koko varhaiskasvatusyksikköä. Koira voisi huoltajien mielestä tasapainottaa ja rauhoittaa yleistä ilmapiiriä ja vähentää ympäristön kuormittavuutta. Koiran koettiin keventävän varhaiskasvatuksen ilmapiiriä, koska koiralla ei ole samanlaista tunnevarausta kuin lapsilla ja aikuisilla, eikä se koe esimerkiksi kiirettä ja hälinää samalla tavoin. Huoltaja, jolla oli aiempaa kokemusta koira-avusteisista

menetelmistä, uskoi että myös koira voisi nauttia huomion kohteena olemisesta ympäristötekijöiden ollessa kunnossa. Kyseinen huoltaja mainitsi myös erityisen tuen tarpeen lapset, ja pohti koiran mahdollisuuksia inklusion tukijana. Hänen mielestään koira voisi auttaa erityistä tukea tarvitsevia lapsia maadottumaan ja keskittymään. Osa huoltajista toivoi, että varhaiskasvatuksessa hyödynnettäisiin koira-avusteista pedagogiikkaa enemmän.

Toivon, että Espoon kaupungin päiväkodeissa olisi tämmöisiä koiria, edes kiertäviä mitkä tulisi käymään ryhmässä vierailuilla.

5.2.2 Mahdolliset haasteet

Mahdollisista haasteista ja riskeistä keskusteltaessa kaksi huoltajaa kertoi, ettei heillä ole lainkaan koira-avusteiseen pedagogiikkaan tai koiran läsnäoloon liittyviä huolia. Muut huoltajat kertoivat, etteivät keksi mitään negatiivista sanottavaa tavoitteellisesta koira-avusteisesta pedagogiikasta itsestään menetelmänä, mutta toivat sitten esille mahdollisia koiran läsnäoloon liittyviä riskejä.

Yksi huoltajista koki, että varsinkin koulumaailmassa lapsilla voisi olla vaikeuksia keskittyä opetukseen koiran ollessa läsnä tilanteessa. Yhdessä haastattelussa nostettiin esille punkit mahdollisena riskinä. Yksikään haastatelluista huoltajista ei kokenut oman perheensä kulttuuritaustan tai pelon estävän lasta osallistumista koira-avusteiseen työskentelyyn, mutta epäilyä mahdollisuuksista käyttää menetelmää varhaiskasvatuksessa nostatti kuitenkin muiden huoltajien ja lasten mahdollinen negatiivinen suhtautuminen koiriin yleensä, sekä muiden perheiden mahdolliset allergiat, koirapelot tai kulttuuritausta.

Although some people even fear, we will not, personally we will not. But it can affect in some other people's cultures negatively.

Vaikka jotkut ihmiset jopa pelkäävät, me emme, henkilökohtaisesti me emme. Mutta se voi vaikuttaa joidenkin muiden ihmisten kulttuureissa negatiivisesti.

Neljä huoltajaa ilmaisi myös huolensa koiran hyvinvoinnista ja turvallisuudesta päiväkotiympäristössä. Huoltajat pohtivat koiran koulutuksen riittävyyttä ja koiran reaktioita vilkkaisiin lapsiin, meluisaan ympäristöön, sekä tilanteisiin, joissa joku lapsi satuttaa koira vahingossa tai tahallaan. Yksi huoltajista pohti myös koiran reaktioita muiden koirien hajuihin esimerkiksi lasten vaatteissa. Huoltajat miettivät, voisiko varhaiskasvatuksen ympäristö luoda koiralle stressiä, ja siten aiheuttaa aggressiivisuutta tai muuta arvaamatonta käytöstä (esim. paimennus) lapsia kohtaan, ja voisiko tämä puolestaan aiheuttaa lapsille jatkossa pelkoa koiria kohtaan.

5.2.3 Käytännön järjestelyt

Koira-avusteisen pedagogiikan käytön aloituksesta pitäisi huoltajien mielestä tiedottaa ajoissa ja tarkasti, ja suurin osa toi ilmi toiveensa siitä, että huoltajilta pyydettäisiin etukäteen suostumusta työskentelyyn osallistumisesta. Huoltajat halusivat, että he ja heidän lapsensa saisivat tarvittavat tiedot koirasta ja menetelmän käyttötarkoituksesta ja -tavoista hyvissä ajoin. He halusivat tietää etukäteen myös muista käytännön järjestelyistä, kuten pienryhmistä ja tiloista, joissa työskentelyä järjestetään. Kaksi huoltajaa pohti myös koiran kokoa, ja toinen heistä toivoi, että opetuksessa käytettäisiin pienempää koiraa.

Ajatus koira-avusteisesta pedagogiikasta innosti osaa huoltajista myös pohtimaan itse, miten työskentely voitaisiin käytännössä toteuttaa eri tiloissa tai ryhmissä. Osa huoltajista toivoi, että koiraa käytettäisiin vain päiväkodin pihalla, luonnossa tai erillisessä tilassa, jotta kukaan allerginen ei saisi reaktioita. Koiran kuormittumisen ja turvallisuuden kannalta he myös toivoivat, että koiraan tutustuttaisiin pienryhmissä.

Tulee vaan ideoita, kaikki luontoretket sun muut, et lapset saa touhuta koiran kanssa ja näin pois päin.

Hajautetaan sitä lapsiryhmää siinä sitten vaikka, että osa menee koiran kanssa touhumaan ja osa jäis tekemään jotain muuta.

Huoltajat olivat myös vahvasti sitä mieltä, että koiran kohtaamista ja yhteisiä pelisääntöjä pitäisi huoltajien käydä läpi lasten, henkilöstön ja huoltajien kanssa jo ennen koiran tuloa varhaiskasvatukseen niin kotona kuin päiväkodissa. Yhteistyön ja tiedottamisen pitäisi toimia varhaiskasvatuksen ja perheiden välillä jo koira-avusteista pedagogista toimintaa suunnitellessa. Huoltajat halusivat tietää konkreettisesti mitä tapahtuu, missä, milloin ja miten. Huoltajat toivoivat myös kuulevansa koiran vierailun jälkeen varhaiskasvatuksen henkilöstöltä ja omilta lapsiltaan, miten työskentely sujui ja millaista se oli.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyön tutkimustehtävä on tutkia ja selvittää varhaiskasvatuksen lasten huoltajien ajatuksia koira-avusteisen pedagogiikan käytöstä lasten kanssa, ja näin edistää menetelmän käytön yleistymistä. Teemahaastatteluiden avulla pyrittiin siis selvittämään mitä ajatuksia huoltajilla on menetelmästä, ja mitä varhaiskasvatuksen henkilöstön tulisi ottaa huomioon koira-avusteisen pedagogiikan käyttöä harkitessa.

Haastattelun toteuttaminen huoltajille haastoi heidät pohtimaan koira-avusteista pedagogiikkaa eri näkökulmista ja nosti huoltajien mielipiteet esiin. Opinnäytetyömme tuloksista voidaan päätellä, että huoltajat suhtautuvat positiivisesti koira-avusteiseen pedagogiikkaan varhaiskasvatuksessa. Jokainen haastateltu näki menetelmässä hyötyjä ja antaisi lapsensa osallistua koira-avusteisiin pedagogisiin oppimistilanteisiin, pelko tai kulttuuriset näkemykset koirasta eivät vaikuttaneet suhtautumiseen.

Haastatteluihin osallistui monipuolisesti eri tavoilla koiriin suhtautuvia huoltajia niin henkilökohtaisten näkemysten kuin kulttuuritaustan kautta. Osa huoltajista näki koirat eläiminä, joiden pitäisi pysyä ulkona, kun taas toiset näkivät koiran perheenjäsenenä. Haastateltavana oli niin koiranomistajia kuin ihmisiä, jotka eivät koskaan olleet omistaneet koiraa. Kaikki haastatteluihin osallistuneet huoltajat kuitenkin kuvailivat pitävänsä koirista, eli haastatteluihin ei osallistunut koiriin vihamielisesti tai muutoin negatiivisesti suhtautuvia huoltajia. Huoltajat kuvailivat myös lastensa suhtautuvan positiivisesti koiriin. Yhdelläkään huoltajalla ei ollut aikaisempaa kokemusta koira-avusteisesta pedagogiikasta.

6.1 Huoltajien ajatukset koira-avusteisesta pedagogiikasta

Huoltajien vastauksissa näkyi jonkin verran eroavaisuuksia ja ristiriitoja eri teemoista keskustellessa, niin muiden haastateltavien kuin omienkin vastausten kanssa. Koiran uskottiin esimerkiksi rauhoittavan lapsia ja vähentävän ympäristön kuormitusta, mutta samalla esitettiin huoli koiran reaktioista kuormittavaan ympäristöön. Koira-avusteisuuden hyötyinä ja riskeinä nähtiin niin mahdollinen keskittymisen helpottuminen, kuin myös vaikeutuminen sekä koirapelon väheneminen ja lisääntyminen. Huoltajat olivat tietoisia siitä, että lapset ja koirat ovat yksilöllisiä luonteenpiirteiltään, ja siten suoraviivaisten vastausten antaminen koira-avusteisuuden hyödyistä ja riskeistä varhaiskasvatuksessa on haastavaa ja mahdollisia tilanteita on vaikeaa ennakoida.

Eniten koiran ajateltiin tuovan lapsille iloa, motivaatiota, tukea sosiaalisissa tilanteissa ja apua stressaaviin tilanteisiin. Nämä huoltajien mainitsemat hyödyt ovat kirjallisuuden valossa todellisia koiran tuottamia hyvinvointivaikutuksia. Törmälehdon (2013, s. 44) mukaan lapsiryhmässä koiran mukanaolo tasapainottaa ryhmän ilmapiiriä. Lapset kokevat koiran

turvallisena, luotettavana ja hyväksyvä, ja koira innostaa lapset usein yhteiseen keskusteluun ja leikkiin. Myös Latvala-Sillmanin (2013, s. 35) mukaan koira voi päiväkodissa auttaa lapsia vahvistamaan itsetuntoa ja kehittämään vuorovaikutus- ja tunnetaitoja. Kirjallisten lähteiden lisäksi aikaisemmissa tutkimuksissa liittyen koira-avusteiseen toimintaan varhaiskasvatusikäisten parissa on todettu samaisia hyvinvointivaikutuksia. Esimerkiksi Leppäniemen, Niemisen ja Saarelan opinnäytetyössä (2017, s. 34) haastateltavien mielestä lapset oppivat koiran kanssa ollessaan itsehillintää ja empatiataitoja, ja koiran läsnäolon koettiin helpottavan lapsen stressiä.

Koira-avusteisen pedagogiikan tavoitteet ja käyttötavat tulivat monipuolisesti esille haastatteluissa. Huoltajien mielestä koira voisi olla apuna niin varhaiskasvatuksen arjen tilanteissa, kuin kielellisten, motoristen ja sosio-emotionaalisten taitojen harjoituksissa. Yksi huoltajista pohti myös koiran roolia erityistä tukea tarvitsevien lasten inklusion toteutumisessa, ja uskoi koiran auttavan näitä lapsia keskittymään ja osallistumaan lapsiryhmän yhteiseen toimintaan. Aikaisemmat tutkimukset tukevat myös tätä ajatusta. Esimerkiksi O’Haire ym. (2014) tutkivat eläinavusteisten menetelmien vaikutuksia autismikirjon lasten sosiaaliseen toimintaan luokkahuoneympäristössä. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että eläinavusteiset menetelmät lisäsivät lasten sosiaalisuutta, tukivat sosiaalisten taitojen kehittymistä ja lisäsivät osallisuutta. Myös yli puolet lapsista osoitti merkkejä lisääntyneestä mielenkiinnosta ja motivaatiosta tulla kouluun ja osallistua opitunneille menetelmän käytön aikana.

Koira-avusteisen pedagogiikan riskeistä nousi yllättäen suurimmaksi huoli koiran hyvinvoinnista päiväkodissa. Koiran suhtautuminen ja reagointi lapsiryhmään, lapsien epäsoviva käytös koiraan kohtaan sekä koiran jaksaminen mietityttivät huoltajia eniten. Yllätyimme myös siitä, että yksikään haastatelluista huoltajista ei kokenut omaa tai lapsensa kulttuuritaustaa tai koirapelkoa esteenä koira-avusteisen pedagogiikan hyödyntämiselle varhaiskasvatuksessa, vaikka mahdolliset muiden perheiden allergiat, mielipiteet tai näkemykset nähtiinkin asioina, jotka saattaisivat olla esteenä koiran käytölle. On hyvä kuitenkin ottaa huomioon, että huolet eivät liittyneet koira-avusteiseen pedagogiikkaan menetelmänä, vaan koiran läsnäoloon suuressa lapsiryhmässä ja päiväkodin tiloissa. Menetelmänä koira-avusteiseen pedagogiikkaan ja sen toimivuuteen suhtauduttiin luottavasti.

Samankaltaisia mahdollisia haasteita ja riskejä on tuotu esille myös aikaisemmissa tutkimuksissa. Muun muassa Hautamäen ym. (2018, ss. 45–46) eläinavusteista terapiaa hyödyntävien ammattilaisten haastatteluissa ja kyselyissä suurin osa ei osannut nimetä mitään eläinavusteisiin menetelmiin liittyviä riskejä, mutta koki asiakkaan allergian tai pelon olevan este eläimen käytölle. Ammattilaisten mukaan monet asiakkaat kuitenkin ottivat allergialääkkeen ennen terapiaan tuloa, ja osa kuntoutujista oli jopa siedähtynyt eläimelle terapiaprosessin aikana. Kyseiseen tutkimukseen osallistuneet nostivat lisäksi esille zoonoosien riskin, ja yksi haastatelluista

toi esille mahdollisuuden vääränlaiseen mallintamiseen ja oppimiseen eläinavusteisessa terapiassa, ja korosti ohjaajan ammattitaitoa ja toiminnan suunnitelmallisuutta tämän ehkäisemisessä. Samoin kuin opinnäytetyössämme, myös tässä tutkimuksessa ilmeni, että eläinavusteisuuden mahdolliset riskit eivät liity siis itse menetelmiin, vaan muihin tekijöihin.

Koiran omistamisella ei ollut vaikutusta huoltajien suhtautumiseen koira-avusteiseen pedagogiikkaan verrattuna huoltajiin, joilla ei ollut koiraa. Vaikka kolme haastateltavista kertoi koiran näyttäytyvän kulttuurissa tai uskonnossa likaisena ja syntisenä, ei sekään vaikuttanut kielteisesti heidän suhtautumiseensa tai ollut esteenä lapsen osallistumiselle koira-avusteiseen pedagogiseen toimintaan varhaiskasvatuksessa. Tutkimustulostemme perusteella koira-avusteinen pedagogiikka on tervetullutta ja huoltajat toivovat koiria päiväkotiin. Opinnäytetyömme tulokset pohjautuvat huoltajien yksilöllisiin ajatuksiin ja kokemuksiin, eivätkä ne samansuuntaisuudesta huolimatta ole yleistettävissä kaikkien huoltajien yhteisiksi ajatuksiksi. On tärkeä muistaa perheiden yksilöllisyys kulttuuritaustasta huolimatta.

6.2 Mitä varhaiskasvatuksen henkilöstön tulisi ottaa huomioon?

Varhaiskasvatuksessa huoltajat ja päiväkodin henkilökunta tekevät kasvatusyhteistyötä, jossa avoin vuorovaikutus on tärkeässä roolissa. Siksi on tärkeää, että tutkimuksessa tutkittiin nimenomaan huoltajien ajatuksia. Myös tuloksissa tuli ilmi, että huoltajat kokivat yhteydenpidon, tiedottamisen ja yhteistyön varhaiskasvatuksen ja perheiden välillä tärkeänä. Latvala-Sillmanin (2018, s. 34) mukaan koira-avusteisuutta hyödynnettäessä asiakkaan tuleekin saada tietoa koira-avusteisesta työmallista, tässä tapauksessa koira-avusteisesta pedagogiikasta, ja olla mukana jo suunnittelussa. Asiakkaan ollessa lapsi, vanhemmat otetaan mukaan suunnitteluun ja heille kerrotaan tuloksista.

Huoltajien vastauksista voidaan siis päätellä, että henkilöstön tulisi miettiä, miten työskentelyä voidaan järjestää niin että lasten ja koiran turvallisuus ja hyvinvointi varmistetaan. Henkilöstön pitäisi ottaa huomioon perheiden ja huoltajien yksilöllisyys, erilaiset kulttuuritaustat ja koiran asema eri kulttuureissa, sekä mahdolliset koirapelot ja allergiat. Esimerkiksi herkimät eläinallergiset voivat saada oireita jo allergeeneista, jotka kulkeutuvat eläinten omistajien vaatteiden ja hiusten mukana (Allergia-, Iho- ja Astma-liitto ry, n.d.), joten huoltajien kanssa tulisi selvittää yksilöllisesti lapsen mahdollisuudet osallistua työskentelyyn.

Huoltajien osallisuuden tulee siis toteutua toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Yksi tärkeimmistä huoltajien toiveista oli se, että heiltä pyydetään etukäteen suostumusta koira-avusteiseen pedagogiikkaan osallistumisesta. Huoltajat haluaisivat myös tietää etukäteen koirasta ja sen koulutuksesta, erilaisista käytännön järjestelyistä (esim. tilat) sekä koiran ja lasten turvallisuuteen liittyvistä seikoista. Yhteisten sääntöjen laatiminen

koiran kanssa toimimiseen, ja niiden läpikäynti ennen koiran tuloa kotona ja varhaiskasvatuksessa koettaisiin myös hyödylliseksi. Lisäksi huoltajat toivoivat lisää informaatiota koira-avusteisesta pedagogiikasta yleisesti, sen käyttötavasta, tavoitteista ja hyödyistä. Huoltajien vastauksista nousseet huomioon otettavat asiat menetelmän käyttöä aloittaessa esitellään myös kootusti taulukossa 2. Myös Koirat Kasvatus- ja Kuntoutustyössä ry:n (2020a) ammattieettisten ohjeiden mukaan ennen koira-avusteisen työskentelyn aloitusta sen tarve tulisi arvioida yhdessä asiakkaiden kanssa, ja arvion perusteella määritellä työskentelyn tavoitteet. Asiakkaalle ja hänen lähipiirilleen kerrotaan koira-avusteisesta työskentelystä, sekä sen hyödyistä ja mahdollisista riskeistä. Ammattilaisen tulee huomioida, että hän tiedottaa selkeästi ja avoimesti työskentelystä sisällöstä, käytänteistä ja tuloksista.

Taulukko 2. Mitä varhaiskasvatuksen henkilöstön tulisi ottaa huomioon koira-avusteisen pedagogiikan käyttöä suunnitellessa.

Muut ihmiset	Yhteistyö huoltajien kanssa	Informaation jakaminen	Koira-avusteisen pedagogiikan käyttö
•Koiran asema eri kulttuureissa •Koirallergiat •Koirapelko	•Suostumus työskentelyyn osallistumisesta •Tiedottaminen ennen ja jälkeen	•Tietoa menetelmästä •Tietoa käytännön järjestelyistä •Pelisäännöt •Perustiedot koirasta •Koiran koulutus ja soveltuvuus	•Perusteet •Käyttötapa •Tarkoitus ja tavoite •Toteutus •Tilat •Ryhmät •Turvallisuus

6.3 Kehitysehdotukset ja mahdolliset jatkotutkimukset

Opinnäytetyömme haastattelut toivat esiin hyvin huoltajien ajatuksia koira-avusteisen pedagogiikan käytöstä varhaiskasvatuksessa. Tulokset ovat rohkaisevia kasvattajille, jotka haluaisivat käyttää koira-avusteisia pedagogisia menetelmiä työssään. Opinnäytetyö toteutettiin tarkoituksella monikulttuurisessa ympäristössä, jotta tulokset olisivat luotettavia sekä siirrettävissä ja hyödynnettävissä muissa monikulttuurisen Espoon varhaiskasvatusyksiköissä. Haastatteluihin osallistuneista huoltajista kolmella seitsemästä on maahanmuuttajatausta.

Vaikka kaikki haastatteluihin osallistuneet huoltajat suhtautuvat koiran tuomiseen päiväkotiin positiivisesti, on tuloksia tarkasteltava myös kriittisesti. Suurimmalla osalla haastatelluista huoltajista ei ollut henkilökohtaisesti kokemusta koira-avusteisista menetelmistä, eikä yhdelläkään ollut kokemusta tavoitteellisesta koira-avusteisesta pedagogiikasta, ja jotkin vastauksista toistivat saatekirjeessä ja esittelyssä mainittuja koira-avusteisen pedagogiikan hyötyjä ja tavoitteita. Huomasimme myös, että osalle huoltajista koiran rooli toiminnassa oli jäänyt epäselväksi siitä huolimatta,

että olimme antaneet tietoa menetelmästä etukäteen ja kertoneet siitä ennen varsinaisen haastattelun aloittamista. Esimerkkinä voimme mainita huoltajan, joka toivoi, ettei koiria käytettäisi kouluissa: yksi perusteista hänen mielipiteelleen oli, että koulussa oppitunnilla koira voisi viedä lasten huomion pois opetuksesta. Koira-avusteisessa pedagogiikassa koira on kuitenkin keskeinen osa työskentelyä ja pedagoginen väline, ja usein onkin toivottavaa, että koira huomataan.

Pitää myös ottaa huomioon, että haastatteluissa huoltajista kukaan ei maininnut oman lapsensa olevan koiralle allerginen, joten tutkimuksessa keskustelu allergiasta jäi kapeaksi. Allergisen lapsen huoltajilla olisi voinut olla toisenlaisia mielipiteitä tai ehdotuksia koiran läsnäoloon päiväkodissa. Lisäksi haastatteluihin ei osallistunut yhtään huoltajaa, joka suhtautuisi negatiivisesti koiriin, tai yhtäkään koirista syvemmin tietävää henkilöä, kuten ammattilaista, joka tekee töitä koirien kanssa, tai tavoitteellista koiraharrastajaa.

Koronaviruksen ajankohtaisuudesta huolimatta zoonoosien riski ei myöskään noussut yhdessäkään haastattelussa huolen aiheeksi. Tämä voi johtua joko siitä, että zoonoosien riskiä ei tiedosteta, tai siitä että niiden mahdollisuutta pidetään epätodennäköisenä tai lähes olemattomana. Huoltajista yksikään ei ollut huolissaan bakteereista, jotka esimerkiksi raakaruoinnan seurauksena voisivat siirtyä koirasta ihmiseen (Ruokavirasto 2019). Ainoastaan punkit mainittiin yhdessä haastattelussa mahdollisena terveysriskinä. Hygieniä ei herättänyt muutoin huolta haastateltavissa. Myöskään kasvattajan taitoa toimia ammatillisesti koiran kanssa ei kyseenalaistettu kertaakaan. Koiran soveltuvuustestaus ja kasvattajan koulutautuminen koira-avusteisiin menetelmiin herättivät huoltajissa todennäköisesti luottamusta menetelmää kohtaan.

Haastatteluissa tuli esille vahvasti huoltajien tarve konkreettiselle tiedolle liittyen itse koiraan ja sen hyvinvointiin, sekä käytännön asioihin koiran ollessa päiväkodissa lasten kanssa. Opinnäytetyömme luontevana jatkona olisikin tietopaketin kokoaminen koira-avusteisesta pedagogiikasta huoltajille ja kasvattajille, kuten myös tavoitteellisen koira-avusteisen pedagogiikan toteuttaminen varhaiskasvatuksessa ja tutkimus sen tuomista kokemuksista kasvattajien, huoltajien ja lasten näkökulmasta. Tulosten perusteella huoltajat haluaisivat tietää lisää ainakin koira-avusteisesta pedagogiikasta, koiran koulutuksesta ja soveltuvuudesta, koiran hyvinvointiin liittyvistä seikoista sekä käytännön järjestelyistä koiran saapuessa päiväkotiin, kuten mahdollisista tiloista ja pienryhmistä.

6.4 Pohdintaa opinnäytetyöprosessista

Opinnäytetyömme tarkoitus oli tutkia huoltajien näkemyksiä koira-avusteisesta pedagogiikasta ja sen käytöstä varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö voi hyödyntää tuloksia jatkossa harkitessaan koira-avusteisen pedagogiikan aloitusta. Tulokset antavat suuntaa siitä, millaisia toiveita ja huolia huoltajilla voi olla, ja mitä henkilöstön tulisi ottaa huomioon menetelmän käyttöä aloittaessa tai sitä suunnitellessa. Saamamme tulokset ovat siis hyödynnettävissä myös muissa varhaiskasvatusyksiköissä.

Aloitimme opinnäytetyöprosessimme joulukuussa 2019 aiheen valinnalla. Kevään 2020 ajan keräsimme tietoperustaa ja laajensimme omaa näkemystämme ja tietoaamme luontolähtöisten menetelmien käytöstä ja hyvinvointivaikutuksista. Perehdyimme myös tarkemmin koira-avusteisuuteen ja käsitteeseen koira-avusteisesta pedagogiikasta, joka oli myös meille menetelmänä uusi. Aineisto kerättiin touko-kesäkuussa 2020 ja analysoitiin kesäkuussa. Opinnäytetyön toteuttaminen on ollut ennen kaikkea mielenkiintoinen prosessi. Aihe nousi omasta kiinnostuksestamme koiriin ja koira-avusteisiin menetelmiin, sekä mahdollisuuksiin menetelmien hyödyntämisestä ammattikentällämme varhaiskasvatuksessa.

Teemahaastatteluihin suostuivat lähes kaikki pyydetyistä huoltajista. Jokainen haastattelu toteutui sujuvasti ja huoltajat olivat kiinnostuneita koira-avusteisesta pedagogiikasta. Haastateltavia valitessa pohdimme myös omia ajatuksiamme liittyen eri kulttuureihin ja tulimme lopputulokseen, että vaikka valitsimme haastateltavia erilaisista kulttuurisista lähtökohdista, emme halunneet nostaa itse yleisesti kyseiseen kulttuuriin liitettyjä piirteitä tai uskonnollisia näkemyksiä keskusteluun, vaan haastateltavat saivat itse ottaa ne puheeksi haluamallaan tasolla. Anonymiteetin säilyvyyden vuoksi emme myöskään tuo opinnäytetyössä esiin haastateltavien kotimaita tai muita taustatietoja, joista heidät olisi mahdollista tunnistaa.

Haastatteluissa meidät yllätti se, että huoltajat toivat keskusteluun niin vahvasti koiran näkökulman. Tämän asian näemme pelkästään positiivisena. Koira-avusteisen pedagogiikan myötä mahdollistuu myös koiran käsittely- ja hoitotaitojen oppiminen niillekin lapsille, joilla koiraa ei ole kotona. Koiran kautta opitaan kunnioitusta muitakin eläimiä kohtaan. Koira-avusteisen pedagogiikan mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa oppimisen tukena ovat monipuoliset, mutta koiran käyttö on kuitenkin toistaiseksi erittäin vähäistä varhaiskasvatuksessa.

Käydessämme läpi aiempaa tutkimustietoa ja huomasimme, että usein aikaisemmissa tutkimuksissa puhutaan koira-avusteisesta pedagogiikasta, vaikka käytännössä kyseessä on ollut koira-avusteinen toiminta varhaiskasvatusympäristössä. Termit eivät ilmeisesti ole vielä vakiintuneet puhuttaessa erilaisista koira-avusteisista menetelmistä, ja näin ollen koira-

avusteiseen pedagogiikkaan liittyvien aiempien tutkimusten tulokset ovat vaikeasti verrattavissa. Päädyimme siis vertaamaan tuloksia muista eläinavusteisista menetelmistä tehtyihin tutkimuksiin, ja totesimme että tuloksemme huoltajien ajatuksista koira-avusteisuuden hyödyistä ja riskeistä ovat luonteeltaan samansuuntaisia kuin muidenkin tutkimusten tulokset.

Jälkikäteen ajatellen olisimme voineet tuoda haastattelutilanteessa tai saatekirjeessä esille joitain mahdollisia riskejä, jotka voivat liittyä koiran läsnäoloon päiväkodissa, kuten zoonoosit ja bakteerit. Saatekirjeessä ja esittelyssä kerroimme koira-avusteisen pedagogiikan perusteista ja mahdollisista tavoitteista, ja pyrkimyksemme oli pitää teemahaastattelussa kysytyt kysymykset mahdollisimman neutraaleina ja olla näin vaikuttamatta tuloksiin. Vaikuttaa siltä, että menetelmästä etukäteen kertominen saattoi lisätä myönteistä suhtautumista koira-avusteiseen pedagogiikkaan. Toisaalta, jos emme olisi kertoneet mitään menetelmästä etukäteen, olisi koira-avusteinen pedagogiikka käsitteenä ollut huoltajille vieras, ja tulokset olisivat kertoneet enemmänkin huoltajien suhtautumisesta koiran läsnäoloon varhaiskasvatuksessa. Riskeistä suoraan kysyminen olisi kuitenkin voinut auttaa huoltajia tiedostamaan niitä.

Toiveemme opinnäytetyöprosessia aloittaessa oli, että tuloksien avulla pystyisimme edistämään varhaiskasvatuksen henkilöstön valmiuksia hyödyntää koira-avusteista pedagogiikkaa työssään. Opinnäytetyömme tulokset eivät ole suoraan yleistettävissä koskemaan kaikkia varhaiskasvatuksen yksiköitä, mutta ne ovat sovellettavissa ja hyödynnettävissä. Tulokset myös luovat pohjaa aiheen lisätutkimukselle, jota tarvitaan lisää. Omalta osaltamme kynnys hyödyntää koira-avusteisuutta on madaltunut opinnäytetyön tuloksien avulla. Aineistoa kerätessä yllätyimme positiivisesti huoltajien myönteisestä ja kannustavasta suhtautumisesta koira-avusteiseen pedagogiikkaan, ja opinnäytetyön tulokset ovat rohkaisseet meitä miettimään eri tapoja hyödyntää menetelmää omissa työympäristöissämme.

LÄHTEET

Alasorvari, V. & Hopiavuori, A. (2014). *KOIRA-AVUSTEINEN PEDAGOGIIKKA VARHAISKASVATUKSESSA "Pieniä rapsutuksia ja hännäheilautuksia"* Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Kasvatustieteiden laitos. Jyväskylän yliopisto. Haettu 7.4.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201406182091>

Allergia-, Iho- ja Astmaliitto ry. (n.d.). Lemmikkieläinallergiat. Haettu 30.8.2020 osoitteesta <https://www.allergia.fi/allergia/allerginen-nuha-ja-silmaoireet/lemmikkielainallergiat/>

Eerola-Pennanen, P., Vuorisalo, M. & Raittila, R. (2017). Johdatus varhaiskasvatukseen. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) (2017) *Valloittava varhaiskasvatus – Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia*. s. 21-35. Tampere: Vastapaino

Espoon kaupunki. (2019). *Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen varhaiskasvatussuunnitelma 2019*. Haettu 5.4.2020 osoitteesta: https://www.espoo.fi/fi-FI/Kasvatus_ja_opetus/Varhaiskasvatus/Lapsi_varhaiskasvatuksessa/Varhaiskasvatussuunnitelma

Grajfoner, D., Harte, E., Potter, L.M., & McGuigan, N. (2017). The Effect of Dog-Assisted Intervention on Student Well-Being, Mood, and Anxiety. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 14(5). <https://doi.org/10.3390/ijerph14050483>

Green Care Finland. (n.d.). Eläinavusteiset menetelmät. Haettu 16.8.2020 osoitteesta <https://www.gcfinland.fi/green-care-/menetelmat/elainavusteiset-menetelmat/>

Hautamäki, L., Ramadan, F., Ranta, P., Haapala, E., & Suomela-Markkanen, T. (2018). *Eläinavusteinen terapia - Katsaus tutkimuskirjallisuuteen ja toimintaan Suomessa*. Helsinki: Kela. Haettu 26.8.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018070631430>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2017). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.

Ikäheimo, K. (toim.). (2013). *Karvaterapiaa – Eläinavusteinen työskentely Suomessa*. Helsinki: Solution Models House.

Järvinen, J. (2013). *Koira-avusteinen toiminta varhaiskasvatustilanteen lapsen hyvinvointia tukemassa*. Opinnäytetyö. Sosionomi. Turun ammatti- korkeakoulu. Haettu 11.6.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013112518230>

Karkkulainen, M., Ala-Vannesluoma, T., Airaksinen, R., Varonen, H., Kastu, R. & Sipi, S. (2019). *TOIMII! Hoitajan opas toiminnallisiin menetelmiin*. Helsinki: Edita.

KKKT Ry. (2020). Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä Ry. Haettu 28.8.2020 osoitteesta <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/kkktry/>

KKKT Ry. (2020a). Ammattieettiset ohjeet. Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry. Haettu 28.8.2020 osoitteesta <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/koira-tyoparina/ammattieettiset-ohjeet/>

KKKT Ry. (2020b). Soveltuvuuskokeiden sisältö ja läpäisyn edellytykset. Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry. Haettu 7.4.2020 osoitteesta <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/yhdistyksen-toiminta/soveltuvuuskoe/>

Könönen, H. (2016). *Rauhoittavia rapsutuksia. Koira lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen tukena varhaiskasvatuksessa*. Opinnäytetyö. Sosionomi. Metropolia ammattikorkeakoulu. Haettu 28.8.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201604013755>

Langinvainio, H. & Joutsenniemi, K. & Pankakoski, M. (2014). *Koiranomistajuus Suomessa Tutkimus hyvinvointi- ja terveystekijöistä Terveys 2000 -aineiston valossa*. Suomen Kennelliiton julkaisu 1 /2014. Haettu 28.8.2020 osoitteesta <https://www.kennelliitto.fi/files/koiranomistajuus-suomessa-2014>

Latvala-Sillman, P. (2018). *Työparina koira – koira sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan työssä*. Sanasilta Oy.

Leppäniemi, P., Nieminen, M. & Saarela, M. (2017). *Koira-avusteisen toiminnan pedagogiset hyödyt varhaiskasvatuksessa*. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Haettu 7.4.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017091014950>

Manninen, E. (2005). Lemmikistä voi olla etua terveydelle. *Suomen Eläinlääkärilehti* 111.

Melson, G. F. (2003). Child Development and the Human-Companion Animal Bond. *American Behavioral Scientist* 47(1), ss. 31–39. <https://doi.org/10.1177/0002764203255210>

Määttä, S., Koivula, M., Huttunen, K., Paananen, M., Närhi, V. Savolainen, H. & Laakso, M-L. (2017). *Lasten sosioemotionaalisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa – Tilannekartoitus*. Raportit ja selvitykset 2017:17. Opetushallitus & Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta. Haettu 28.8.2020 osoitteesta

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lasten_sosioemotio-naalisten_taitojen_tukeminen_varhaiskasvatuksessa.pdf

O’Haire M., McKenzie, S., McCune, S. & Slaughter, V. (2014). Effects of Classroom Animal-Assisted Activities on Social Functioning in Children with Autism Spectrum Disorder. *The Journal of Alternative and Complementary Medicine* 20(3). <https://doi.org/10.1089/acm.2013.0165>

OPH. (2018a). Kulttuurien moninaisuus ja kielitietoisuus. Opetushallitus. Haettu 19.4.2020 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkin-not/kulttuurinen-moninaisuus-ja-kielitietoisuus>

OPH. (2018b). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Määräykset ja ohjeet 2018:3a. Opetushallitus. Haettu 27.3.2020 osoitteesta https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Pihlaja, P. & Viitala, R. (2018). *Varhaiserityiskasvatus*. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Ruokavirasto. (2019). *Lemmikkien pakasteraakaruissa ihmiseen tarttuvia bakteereja*. Haettu 17.6.2020 osoitteesta <https://www.ruokavirasto.fi/laboratoriopalvelut/ajankohtaista-laboratoriopalveluista/lemmikkien-pakasteraakaruissa-ihmiseen-tarttuvia-bakteereita/>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Haettu 7.4.2020 osoitteesta <https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>

Sandberg, S. (2000). Lasten ja nuorten stressi. *Lääketieteellinen aikakausikirja Duodecim* 116(20). Haettu 23.3.2020 osoitteesta <https://www.duodecimlehti.fi/lehti/2000/20/duo91831>

Shiboleth, M. (2018). Not just a pretty face – Collie avustajakoirana. *Colliersanommat* 4/2018, ss. 54–58.

Sinkkonen, J. (2013). Lapsen yksilökehitys ja suhde eläimiin. Teoksessa K. Ikäheimo. (toim.). (2013). *Karvaterapiaa – Eläinavusteinen työskentely Suomessa*. ss. 44–47. Helsinki: Solution Models House.

SKL. (n.d.). Kaverikoirat. Suomen Kennelliitto. Haettu 26.8.2020 osoitteesta <https://www.kennelliitto.fi/koirat/kaverikoirat>

Soini, K. (toim.). (2014). *Luonnosta hoivaa ja voimaa. Miten arvioida Green Care -toiminnan vaikuttavuutta?* MTT Kasvu 21. Jokioinen: Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-487-510-3>

Somppi, S., Törnqvist, H., Hänninen, L., Krause, C.M., & Vainio, O. (2013). How dogs scan familiar and inverted faces: an eye movement study. *Animal Cognition* 17(3). <https://doi.org/10.1007/s10071-013-0713-0>

Suomi, A., Juusola, M. & Anundi, E. (2016). *Vihreä hoiva ja voima*. Tallinna: Terapia- ja valmennuskeskus Helsingin Majakka.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2013). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Törmälehto, E. (2013). Eläimen vaikutus lapsiryhmien toimintaan ja kehitykseen. Teoksessa K. Ikäheimo (toim.). (2013). *Karvaterapiaa – Eläinavusteinen työskentely Suomessa*. ss. 37-43. Helsinki: Solution Models House

Valkila, N. (2019). Koira jäänmurtajana. *Koiramme* 10/2019. ss. 7-12.

Vatanen, L. & Vesa, M. (2017). *Koulukoira luokkahuoneessa - toimintatutkimus koira-avusteisen pedagogiikan hyödyntämisestä 1. luokan opetuksessa*. Pro gradu -tutkielma. Kasvatustieteiden tiedekunta. Tampereen yliopisto. Haettu 26.8.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201710112594>

TEEMAHAASTATTELURUNKO**TEEMAHAASTATTELURUNKO**

Kaikki kysymykset ovat esimerkkejä

1. Esittely

Kerrotaan haastateltavalle haastattelun alussa keskeiset asiat koira-avusteisesta pedagogiikasta, jotta haastateltava tietää mistä on kyse.

Keskeisiä asioita koira-avusteisuudessa ovat:

- vapaaehtoisuus
- ammatillisuus
- suunnitelmallisuus
- tavoitteellisuus
- kasvattajan koulutus
- koiran soveltuvuus
- koiran rooli

2. Perheen suhde koiraan

- Onko teillä koiria?
- Miten koira nähdään perheessänne?
- Mitä hyviä tai huonoja kokemuksia teillä on koirista?
- Miten lapsenne suhtautuu koiriin?

3. Koira-avusteinen pedagogiikka

- Oletteko kuulleet siitä?
- Mitä ajattelette sen olevan?
- Oletko avoin ajatukselle?
- Miksi, miksi ei?

4. Koiran tuominen päiväkotiin

- Mitä pitäisi ottaa huomioon?
- Miten suhtautuisit?
- Miten luulet lapsesi suhtautuvan?
- Mitä hyötyjä ja riskejä mielestäsi liittyy koiran tuomiseen päiväkotiin?

1 Introduction

Introduction to dog assisted pedagogy.

Key terms:

- voluntary
- professional
- planned
- goal
- educator is trained
- dog is tested
- role of the dog

2 What the family thinks of dogs

- Do you have dogs of your own?
- How are dogs seen in your family?
- Do you have good/bad experiences with dogs?
- How does your child feel about dogs?

3 Dog Assisted Pedagogy

- Have you heard of it before?
- What do you think it is?
- Are you open to the idea?
- Why, why not?

4 A dog in the kindergarten

- What should be taken into account?
- How would you feel?
- How would you think your child would feel?
- Pros and cons?

SAATEKIRJE

SAATEKIRJE TUTKIMUKSEEN OSALLISTUJALLE

HYVÄ VASTAANOTTAJA

Opiskelemme Hämeen ammattikorkeakoulussa sosionomin tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Olemme tekemässä opinnäytetyötämme koira-avusteisesta pedagogiikasta varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksessa pyrimme selvittämään varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten huoltajien ajatuksia ja näkemyksiä tästä menetelmästä ja sen käytöstä päiväkodissa.

Koira-avusteisella pedagogiikalla tarkoitetaan kasvatuksellista ja tavoitteellista toimintaa, jossa opettajan tai kasvattajan työparina toimii koira. Koira-avusteisella pedagogiikalla tuetaan lasta tai lapsiryhmää pääsemään pedagogisiin tavoitteisiinsa varhaiskasvatuksessa. Koira-avusteisuus voi auttaa lasta muun muassa rauhoittumaan, osallistumaan sekä tunnistamaan ja säätelemään tunteita. Koira voi olla apuna myös niin motorisia harjoitteita suorittaessa kuin tukemassa puheen kehitystä. Koira voidaan lisäksi käyttää apuna ryhmäytymistilanteissa ja jäänsärkijänä lapselle vaikeissa sekä kuormittavissa tilanteissa.

Pyydämme Teitä osallistumaan tutkimukseemme osallistumalla haastatteluun. Haastattelut toteutetaan puhelimitse touko-kesäkuussa 2020. Mikäli annatte suostumuksen haastatteluun, on haastattelijalla teihin yhteydessä puhelimitse tai sähköpostitse sopivan haastatteluajan sopimiseksi. Osallistuminen haastatteluun on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Tulokset tullaan julkaisemaan siten, että yksittäisiä henkilöitä ei ole mahdollista tunnistaa. Aineisto tuhoetaan opinnäytetyön julkaisun jälkeen. Mikäli tutkimuksesta herää kysyttävää olethan yhteydessä tutkimuksen tekijöihin sähköpostitse.

Ystävällisesti

Pia Reimavuo
pia.reimavuo@student.hamk.fi

Tuulia Heiskanen
tuulia.heiskanen@student.hamk.fi

Opinnäytetyön ohjaaja:

Liisa Kokkonen
Hämeen Ammattikorkeakoulu
liisa.kokkonen@hamk.fi

TO WHOM IT MAY CONCERN

We are Social Services students from Häme University of Applied Sciences. The subject of our final thesis is Dog Assisted Pedagogy in Early Childhood Education. The aim of this study is to find out what kind of thoughts the guardians of children have regarding this method, and what they would think if said method was used in their child's kindergarten.

Dog Assisted Pedagogy means education given by a trained professional. The aim is to support the child or the group reach goals defined in the Act on Early Childhood Education and Care. The goals in Dog Assisted Pedagogy could be for example practicing concentration skills, educational inclusion and emotional skills. Dog can also help with motoric and linguistic abilities, grouping and as an icebreaker in situations that may cause anxiety.

We ask you to take part in our study by agreeing to an interview. The interviews are conducted via phone in May and June 2020. If you agree to take part in our study, the interviewer will be in touch with you via phone or e-mail to set a suitable time for the interview. Taking part in the study is voluntary and confidential. The results published in the final thesis cannot be connected to the interviewee. Collected material will be destroyed after the publication of the final thesis.

If you have any questions regarding the study, please be in contact with us via e-mail.

Best regards,

Pia Reimavuo
pia.reimavuo@student.hamk.fi

Tuulia Heiskanen
tuulia.heiskanen@student.hamk.fi

Supervisor of the final thesis:

Liisa Kokkonen
Häme University Of Applied Sciences
liisa.kokkonen@hamk.fi

KIRJALLINEN SUOSTUMUS SUOMEKSI JA ENGLANNIKSI

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Huoltajien ajatuksia koira-avusteisesta pedagogiikasta varhaiskasvatuksessa
Tuulia Heiskanen & Pia Reimavuo
Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Minulle on selvitetty yllä mainitun tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuksessa käytettävät tutkimusmenetelmät.

Olen tietoinen siitä, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Olen myös tietoinen siitä, että tutkimukseen osallistuminen ei aiheuta minulle minkäänlaisia kustannuksia, henkilöllisyyteni jää vain tutkijan tietoon, minua koskevaa aineistoa käytetään vain kyseiseen tutkimukseen ja aineisto hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

Suostun siihen, että haastattelija on minuun yhteydessä puhelimitse. Haastatteluni nauhoitetaan ja antamani tietoja käytetään kyseisen tutkimuksen tarpeisiin.

Voin halutessani keskeyttää tutkimukseen osallistumisen milloin tahansa ilman, että minun täytyy perustella keskeyttämistäni tai että se vaikuttaa asiakassuhteeseen.

Päiväys

Tutkittavan allekirjoitus ja nimenselvennys

Agreement to take part in the study

Guardians' thoughts on Dog Assisted Pedagogy in Early Childhood Education

Tuulia Heiskanen & Pia Reimavuo

Final Thesis of BA of Social Services

I am aware and familiar with the intent and the methods used to conduct this study.

I am aware that taking part in this study is voluntary. I am also aware, that taking part in this study won't cost me anything, my identity won't be revealed and the material I give will be used only for this study and will be destroyed after the publication of the final thesis.

I agree to being contacted by the interviewer via phone. My interview will be taped and the information I give will be used as required by the study.

I can drop out of the study any time I wish without giving a reason, and it will not affect my position as a client.

Date

Signature
